

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindentféle hirdetés félével a pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések 's előléptetések Buda-Pest auguszt 29—31kén: Megyerendszer általánosan IX. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Nógrádmegye mostani állásáról pártszínezet tekintetében, Borsodmegye és Törmező kerület közgyűlése; rövid közlések Szakács, és Pilisről. Erdélyi országgyűlés. Társulati élet: Petrovo-szello, (a Tiszaúgy érdekében) A' pestmegyei gazdasági főkegyesület közgyűlésére meghívás. — Némi észrevételek a zsidóiskolák, és rabbik felől.)

Külföld (Amerika, Portugália, Spanyolország, Anglia, Franciaország.)
Értesítő.

MAGYARORSZAG és ERDELY.

Ő felsége gróf Reviécky Ádám státusministernek Magyarország kir. főudvarmesterei méltóságáról történt lemondását kegy. elfogadván, 's akép megüresült méltósággal gróf Keglevich Jánost, és viszont az ezáltal megüresült kir. főpohárnokmesterei méltósággal Szerenecy István volt kir. személynököt fölruházni — az ideiglen létesített k. kerületi felügyelőségekhez, jelesül a' kassához: segédde Mottusz Alajost új-sandeczai kamr. kerületi igazgatósági fogalmazó tisztelet; tollnokká Ráoch József magy. kir. udv. kamrai fogalomgyakorlót; számítóvá Oettner Antal budai kam. számvevőségi járulnokot; — a' sopronyi ideigl. kerületi felügyelőséghez: segédde Kaim Kamil kassai harminczadhiatali helyettes; tollnokká Ráoch József magy. kir. udv. kamrai fogalomgyakorlót; számítóvá Schmidt Károlyt magy. k. kamrai irattári irnokot; — a' rosenbergi ideigl. kerületi felügyelőséghez: segédde Teller Ignác budai k. kamrai számvevő-tisztelet; tollnokká Hányely József szepesi kamraigazgatósági irnokot; számítóvá Rezy János budai kamrai számvevőségi járulnokot; — végre a' körmendi ideigl. kerületi felügyelőséghez: segédde Grassinger József gáta harminczados; tollnokká Aranyosy August diósgyőri kamrai főtisztviselő irnokot; számítóvá pedig Perleberg Gyula vimpassingai harminczadhiatali irnokot kinevezni legkegy. méltóztatott.

Szegner Imre, aradi e. bir. váltótörvényszéknél kiadó, ugyanott iktatóvá lón kinevezve.

A' nm. magyar kir. udv. kamra a' keblebeli számvevő hivatalnál megüresült két számvevőtiszt helyre Bucsanzyk János és Ap pi János eddigi számjegyzőket alkalmazta, továbbá Vörösi József és Oettner Antal járulnokokat számjegyzők, Boh n József és Szuper László díjas gyakorlókot járulnokokká léptette elő, s ekképen Hofér Károly és Belányi József hivatalgyakorlókot rendszeres gyakorlókot díjakra érdemesítte. — A' kriviputi harminczadhiatalnál utlevélvizsgálóvá Bo xich Illés zengi harminczad-felügyelői alkalmazta — Friesek Venczel varasdi só- és harminczad-hivatali beszédő nyugalomba tételt.

A' brucki pályaudvarnál alkalmazott ideigl. harminczados Schieder Alajos a' pesti harminczadhiatalhoz ideigl. másod-ellenőrré lón kinevezve. — Az abrudbányai aranybevéltői hivatalnál 2dik ülnöki egyszersmind bányamérnöki állomásra Ferndl Ferencz abrudbányai 3dik aranybevéltői ülnök; továbbá az urtelki szer-irnökásra Littmann József k. bányagyakorlók lón kegy. érdemesítve.

A' nm. magyar kir. udv. kamra a' gopichi harminczadhiatalnál utlevélvizsgálóvá Jankovich Péter ricszai utlevélvizsgálót alkalmazta. — Akaczi Ferencz mőtlingi k. harminczados meghalozott.

Buda-Pest augusztus 31kén.

István. cs. kir. főherceg, országunk kir. helytartója, a' nemzet kedveltje szombat este óta köztünk mulat. Az öröm nagy, és általános, férfiu és ifju kebel egyiránt dagad a' kegyelet szent érzelmeitől; a' nép esomónként készi a' helyekre, hol a' haza első tisztviselőt, a' magyar főherceget, ki köztünk született, nevelkedett, 's hivatalbeli fényes pályáját édes hazája boldogítására kezd meg — habár csak rövid pillanatokra is láthassa. — Ritkák voltak nemzeti újabb életünkben illy percek; 's azért olly édesek, drágák, meghecsülhetlenek a' most elérték. Fővárosunk hálás lakói hasonlítanak az ébredőhez, kit nehéz, sőt álom harcra zaklatának nyugvása közben, — de visszanyervén éberségét, 's vele az élet cselekvő erejét, a' sőtét képek helyett derült eget lát, 's derült égről tisztá napot lemosolygani, melly a' jelent olly szépnek. 's a' jövődöt olly reményteljesnek igéri.

Ő felsége szombaton aug. 28kán érkezett Nep tün gőzösön a' fővárosba észrevétlenül a' tömeg által; a' bombatéren kiszálván a' nádori lakba hajtatott, hol József Károly cs. kir. főherceggel, testvérével találkozott. Másnap vasárnap aug. 29kén este a' pesti és budai egyenruhás polgárság nagyszerű fáklyás zenével tevő ő felsége udvarában hódoló tisztelgését. A' zene szép és megható, valamint az ezer torokból harsogó é l j a n légrészketető volt. Hétfőn aug. 30dikán a' nm. helytartó tanács tagjai gyülekeznek össze főtárnok gr. Keglevich Gábor ő exlja szállásán, honnét 11 órakor primás ő hercegsége vezérlete alatt a'

fenséges helytartóhoz vonultak, hol is ő hercegsége jeles magyar beszéddel üdvözölvén a' fenséges főherceget, őt a' nm. hto tanácsnái elnökszéke elfoglalására kérte föl, mire ő felsége szinte magyar beszéddel válaszolván bémutatattá a' nálla megjelent főkormányzói tagokat névszerint. A' tisztelkedés a' főhivatal részéről eként megtörténvén a' tisztelkedők a' nm. helytartó tanács hivatalos lakába — az országháza mentek vissza, hova ő felsége is nem sokára megérkezvén, esztergami érsek 's primás Kópcsý József ő hercegsége által az egész tanács nevében hódolatlejesen fogadtatván, 's ő felségének erre adott lelkes válasza után — a' tanácskozásban részt nem vehetők eltávoztával — kir. helytartó ő felsége az elnöki széket elfoglalá, 's elnöklete alatt az első helytartó tanács ülés megtartatott. —

Kedden aug. 31én ns Pestmegye rendei gyűltek össze évnegyedes közgyűlésre. Főispánhelyettes ő nsga 9 órakor megnyitván a' gyűlést, mellyben számos hallgatók vettek részt, — a' conservatívek részéről indítványoztatott, hogy az országgyűlési utasítások fölötti tanácskozás végett egy más rendkivüli gyűlés hirdettesék ki, de melly indítvány az ellenzék által elvetett félőrai vita után — midőn is a' már ezelőtt kinevezett, 's mintegy 80 tagból álló megyei tisztelgő küldöttség ő nsga elnöklete alatt a' fenséges helytartóhoz, ugy is, mint e' megye főispánjához hódoló tisztelgését megteendő — elindult, 's a' gyűlés eloszlott. E' küldöttség egyike a' legfényesebbeknek, mik valaha Pestmegye részéről hasonló alkalmakra kinevezettek. — Ugyan e' napon fogadja ő felsége ns Fejér, és Esztergammegye; Pest Buda Székes Fejérvár, 's Esztergam sz. kir. városok tisztelgő küldöttségeit is; melly küldöttségek a' budai országház nagy teremében ő felsége leereszkedő vendégszeretetéből fényesen megvendégeltettek.

Este nemzeti színházunkat szerenecsi magas jelenlétével a' helytartó, hol a' Hűség próbája mellett Kölesy hymnusza, 's Vörösmarty hatalmas szöze énekeltek. Nézők a' fuladásig, 10 órakor délelőt, már nem volt hely kapható. Az éljenek hangját, mik a' népkébel mélyéből hatottanak föl, az olvasóra bizzuk mérlegelni.

A' színházból kijöven a' két város csillagzó tiúzában üszött, minden ablak, melly utcára nyílt, a' kelenföldi épület, 's a' csillagnézó tornyai, a' pesti hidláb, a' hidfők, 's középületek a' leggyönyörűbb, 's nagyszerű meglepetést idézőleg világtattak ki. Erről naplónk bővebben szól.

Szerdán sept. 1jén ő felsége a' pest-szolnoki vasutvonal megnyitása ünnepélyén vón részt, 's egyszersmind megkezdé magyarországi körútját. Isten, és a' nép hálája vezéreljék őt.

Megye-rendszer általánosan. IX.

Utasítási rendszerünknek továbbá nagy befolyás tulajdonítatik a' megvesztegetések akadályoztatására is és méltán; mert az utasítás ugyan a' megvesztegetéseket nem teszi lehetetlenné; de kétségtelenül azt többet gátolja, mint bár mi más rendszer. És ez világos már csak abból is, mert a' követ szavazatára nem lehet nagy bért szabni, mivel ez minden időben küldőtől függvén, hosszas szolgálatára nem számíthatni. Hogy pedig magok az utasítók is megvesztegethetők, az is igaz, de ez nem igen veszélyes, mert a' nagyobb tömeg véleménye örökös hullámszónak van kitéve 's ezt hosszasabb időre lekenyerezni nem lehet. A' vezérkedő pedig, ha egyszer esalt, nem könnyen fogja többé jégre vezetni közönségét.

Angolhonban is van joga a' küldőknek utasítást adni, vagy azt megküldeni a' követnek; de a' követnek szintén joga azt el vagy nem fogadni 's őt küldői vissza nem hihátják 's így számos évekig kell tünnök a' hibásan helyezett bizodalom büntetését. Igen bölcsen mondja l. Brougham, arra hogy valaki a' nép képviselője legyen, nem elég egy kis rokonszenvel viseltetnie iránta, hanem szükséges, hogy annak ellenőrsége alatt álljon 's magát küldői kívánságához alkalmaztassa. Nézzünk végig az angol törvényhozás történetem 's látni fogjuk, milly méltán panaszkodik a' nemes lord azon befolyás ellen, mellyet a' kormány gyakorol a' parlament tagjainak szavazataira, vagy is nem méltatlan iróniája szerént: Upon the incorruptible Hous of Commons. — És ezen rosz ellen, mint legsikeresebb eszközt azt ajánlja, hogy a' képviselők a' küldőkkel szorosabb viszonyba létessenek: the member of this House must . . . be brought more in the contact with their constituents. Ezt a'

jánlja mondám a' korona befolyásának ellensúlyozására, különben ugymond veszély fenyegeti a' földicsért alkotványt, már pedig mi az mi inkább érintkezésbe hozná 's abban tarthatná a' képviselőt küldőivel, mint az utasítás? melyet módosítani ugyan lehet, de teljesen eltörölni képtelenség. — Valóban a' képviselőt 's utasítás között olly szoros egybekötetés van; hogy a' ki azt meg tudná mutatni, hogy az utasítási rendszer meg nem állható hibás institutio, azzal egyszersmind bebizonytaná, hogy a' képviselői rendszer csupa agyrem vagy mások elámitására számított mystifikatio. —

Mondatott az utasítás ellen az is, hogy a' küldők midőn az előbbivel ellenkező utasítást adnak, magok is apostasiát követnek el, ez által pedig a' követ mintegy följosztatik későbbi utasítása mellőzésére. Különös valóban, miként lehet illy okoskodásnak bármi csekély fontosságot is tulajdonítani. Ugyanis ha az utasításnak az érdeketek általi megváltoztatása büin, akkor az ellen törvény által kellene rendelkezni; ha az vétkes tett: akkor annak hasonlatosságára a' törvényhozás minden elavult törvény eltörlésével, minden törvény módosításával apostasia vétkébe sülyed. Már pedig a' törvényhozásnak szabadságában áll, az egyszers már elfogadott indítványt későbbben módosítani, a' hozott törvényt eltörölni 'stb. Sőt jól organisált állapotban utasítás mellett a' képviselők között még a' kapacitatio is könnyítettik, ugyanis figyeljünk egykissé a' parlamenti vitatkozások természetére 's tapasztalni fogjuk, hogy az egyes követ szilárdságot tanusítandó, meredten köti magát elveihez 's nyilatkozataihoz vagy pártja nézeteihez. Ő si fractus illabatur orbis, sem mozdule rendíthetetlen állásából. Az illyekkel bajosabb boldogulni, mint az utasítással lekötött követtel. Illy merevenységnek volt követkevénye, 1801en hogy Amerikában praesidens választása alkalmával, négy napi ballotirozás után csak egyetlen egy szavazat sem változott. —

A' kevesebbé rendíthetetlen jellemeket illetőleg pedig a' dolog sokkal roszabbul áll, ugyanis parlamentarism kormány mellett a' végrehajtó hatalom kénytelen lévén annak többsége megnyerésére minden áron törekedni 's e' szerint a' követség mintegy ex instituto minden föbb méltóság első lépésőjévé tétetvén, elérésére leginkább azok törekednek, kiket az aurisacra fames emeszt. A' nagyobb tömeg sikerre törekedvén bizonyára hajlékonyabb 's azon kérdések, mellyek irányában nem illyenek, kétségtelenül még nincsenek elég érettségre hozva.

Azon követ, ki küldői újabb utasítást vévén, annak mellőztével saját meggyőződése szerint szavaz, nem „polgári köteleességet teljesít“ hanem köteleességéről megfeleltetvő lett. — Polgári legszentebb köteleessége a' követnek az ország színe előtt nem magát, hanem küldőt képviselni 's azt őszintén minden mystifikatio nélkül tenni, és ha aztán ennek következtében bár hány féleképen volna is kénytelen szavazni, azért ha különben „szilárd politikai jellemű férfi“ ezen tulajdonaiból semmit sem veszthet, sőt mint polgári köteleességének szentül hódoló csak nyerni fog általa, mert a' követ, hol nem saját keble sugallatát nyilvánthatja, küldőire, újabb utasítására hivatkozik. Ugyan miért rendíthetné meg valakinek erős meggyőződését az, hogy egyes kérdésben a' mások véleményét adja elő?

Ha ez állana, akkor valóban minden ügyvitel, minden követségi lea la csonyító volna — A' követ meggyőződését utasításának nem rendeli alá, ezt szabad ember soha sem teheti, a' mit tehet 's köteleessége is tenni az: hogy olly utasítást, melly nevezetesebb pontjaiban saját meggyőződésével ellentétben áll, el nem fogad, hanem azt ollyannak engedje át, ki abban lelke sugallatára ismer. A' visszavonult előtt pedig nincs zárva a' szép tér hazafiui vágyainak teljesítésére munkálhatni 's öntudatosabb meggyőződésének kapacitatio útján mindég több és több asseklákat szerezni. Már hogy ezen nézeteim helyesek és jogszerűek, én is azt hiszem „ez iránt széles e' világon mindenki egyet fog velem érteni.“ Ha mindazonáltal Reformerek kedve jönne a' kérdést szavazatra bocsátani — engedje meg azt előlegesen kinyilatkoztatnom, hogy én a' széles világ minden utasítás nélküli követjei ellen ünnepélyesen kifogást teszek. Az utasítás nélküli követekből alakult törvényhozó testület semmi egyéb nem fogna lenni, mint egy „Chambre de monopole“ mint sokak Frankhonban szokták a' kamarákat nevezni.

Engedje meg végezetül a' tisztelt olvasó, hogy e' fontos tárgy fölötti igénytelen nézeteimet a' hajdani lengyel

alkotvány többször említett böles bírálójának véleményével tessesem ajánlatosabbá.

„En — úgymond Rousseau — a megvesztegetésnek e' borzasztó rosznak, mely a szabadság organumát a szolgaság eszközévé aljasítja, elkerülésére két módot látok.

Első, mint már mondtam a diéták gyakorisága, mely gyakran változtatván a képviselőket, elcsábításokat költségesebb s bajosabbá teszi.

„Második mód, a képviselőket utasítások szoros követésére, s küldők előtt országgyűlés alatti magok viselkedéséről szigorú számításra kötelezni.

„Ugy látom, a lengyelek nem érzik eléggé diétájuk fontosságát, sem azt, mivel tartoznak annak, sem azt mit nyerhetnek attól annak tekintélyét terjesztvén és szabályszerűbb alakot kölcsönözvén. Részemről meg vagyok győződve, hogy ha a conföderációk megmenték a hazát — de a diétinok tartották azt meg, és csak ez egyedül valódi palladiuma a szabadságnak.

„A követi utasítások különös ügyelettel kell hogy szerkesztessenek mind általános czikkekre — mind pedig azokra nézve, melyek az allomány vagy tartomány jelen szükségéit illetik — egy... a többség által kinevezett választvány által stb. Ezen utasítás szerint kell aztán relatiót tenni vissza jövetel után a követnek, és ezen számolás után kell őket vagy kizárni ezutánra minden más követésből, vagy alkalmazatosoknak nyilvánítani, ha utasításokat küldők megelégedésére követték. Ezen vizsgálat vég fontosságú. Szükséges hogy a követ minden szóra, melyet az országgyűlésen mond — minden tett lépésre nézve magát előlegesen küldői szeméi előtt lássa; mert nem azért küldetik képviselő az országgyűlésre, hogy ott magány érzelmeit fejtegesse, hanem hogy küldői akaratát nyilvánítsa. E korlát okvetlenül szükséges — kötelességeiben megtarthatásra — és minden bár honnan jött megvesztegetés megelőzésére.... Bár mit mondjanak — én semmi rosszat nem látok ezen megszorításban, mert a követek házában miután nincs is, s nem is kell hogy része legyen az adminisztráció részleteiben, soha előre nem látott ügy tárgyalásába nem bocsátkozik.... Hozzá teszem végre, hogy ha volna is valami kellemetlen a követnek utasításához illyetén lekötésben, még is soha sem képes az egyensúlyba jönni azon végtelen előnnyel, miszerint a törvény soha se legyen egyéb, mint a nemzet akaratának valódi kifejezése.

„De ezen elővigyázatok megtétele után, soha a diéta s diétinok között ne legyen törvénykezési összehütközés, és midőn valamely törvény teljes országgyűlésen hozott — diétinok még csak az óvástételt sem engedem meg. Büntessék meg követeiket visszaélés esetében, de engedelmessékedjenek teljesen mindég, kivétel és okakodás nélkül; viseljék mint illik rosz választásuk büntetését; azonban szabad legyen következő országgyűlésen ha szükségesnek vélik — olly élénken repraesentálni, mint csak tetszik.

(Folyt. köv.) Kovács Károly

BUDAPESTI NAPLÓ.

ISTVÁN főherceg ő fensége jóval előbb, mint várták, lepte meg magas jelenlétével kedves magyarjait Hétfőn foglalt el elnöki székét a nemzeti helytartótanácsnál, és szemlét tartott a budai polgári őrsereg fölött. Kedden délelőtt volt nagyszerű elfogadtatásuk a különféle hivatalok küldötteinek, valamint egyeseknek, kik pazar fényű gazdagon aranyozott magyar köntösben valóban ritka szépségűvé tették az ünnepet, mely ránk magyarokra nem szokásos ünnepély. De bizonyos nagy napjává lett egy alapnak, melyre a magyar szabadság egy új diadaloszlopát emelend. Teljesülendő reményünknek előünnepe volt az, mely remény szent igéi számunkra megtestesülni fognak! — Szokatlan ugyan nem volt előttünk a hullámzó zaja, de tiszszerezetté vált s emberfolyam lett a két főváros népe! Estre kelve nemzeti színházunk fogadta el a nemzet kedveljéit, s első tizedének ünnepére templomává lett a népnek, mely itt harsogá el először szívből jött éjlenét a fenséges főhercegeknek. Színni nem akartó éjleneket a magas vendég örömettel kebellet fogadta, s a kitűzött darabokat végig várva tapsaival jutalmazá színészeink működését. Kőlcsey himnusza, Vörösmarty szövege; Erkel Hunyadyjának nyitánya, Kisfaludynak „Hűség próbjája” s egyéb egyveleg adaték a zsúfolt teremben, mely esti hat órákor már tömve volt a kíváncsi néptől. Színházulán az egész helys város egy fénykör volt, maga a nemzeti színház ritka csinnal rendezett kivilágításával lepte meg a nap hősét. Ezután következett a világlátásoknak meglátogatása azon roppant fényoson, mely utcáról utcára szakadatlan láncolatban követé egymást. Legközelebb eső főúrasok egyike volt közel a színházhoz Széchenyi úle országos könyvtárnál.

Udv néked köztünk ISTVÁN fejedelmi helyettes; A' honnak téged vissza az isten adott. A' batvani-utcai Horvátház kapujában Landerer és Heckenast nyomdájából igen elmésen és meglepőleg egy sajtó volt föllálítva, s temérdek néző előtt üdvözölő versek kerültek ki a sajtó alól. Az uri-utczában a m. akademiának szinte volt fölrása. Mindenesetre legmeglepőbb volt a dunaparti látvány, két gőzös — egyik a fel — másik az alDunán pompásan kivilágít-

va, temérdek röppentyűt eregetve az égbe, de mindezt nagyszerűen fölhaladta a lánczidnak pesti oldalról lévő középoszlopáról hányt röppentyű zápor, — mesterileg készült, és főlésesen sikerült gyönyörű mutatványai ritka szépek valának. Ugyanott katonai zene harsogott, az alDunán pedig egy keresztbe állított hajóról nagy betűkkel lángolt: „Isten hozott” Az ő Gellértén szinte emelvény volt, a hidnak két végén pedig diadalkapu, de mindenesetre legszebb volt azon mesterileg készült csillag, mely az égen újra támadottnak látszik. Az eszmének eredetisége meglepő volt, s alkalmaslag olly jelentékenységre vezet, hogy a hazafiai reménynek új tárgya lett, gondolatát még távolabbra fűzni.

Tul az éjfélen lobogott még a fény, — de olthatatlanabb az, mely annyi tiszta kebelben ég. Szeretjük őt a hazáért, szeretjük őt magáért, s önmagunkért, mint ő szeret minket, kikkel együtt egy hazának gyermeke lélekben, s a testnek minden esepv verében. Valószínű benne reményünk, alkotványos életünk fájára növeljen erőteljes gallyakat, hogy annak árnyad hűsében a fáradalmak után bizton nyugodhassék.

A' szolnoki vasut megnyitása ugyan ő fenségének magas jelenlétével történt meg; a' vcnat reggeli nyolcz órákor indult el a' pesti pályaudvarból; Szolnokon vilás reggeli leend: onnét pedig folytatandja kitűzött körutazását. Az ünnepély részleteiről legközelebb.

Ő fenségének ezen megérkezési ünnepére egy szerencsétlen szerkesztői verszet is a világra lett erőtetve, szerzője bizonyos budai polgár, és ügyvéd, kinek kár volt a' replikák halmazából Pegasus farkára csimpszekedni, mert a' sima tolon megcsuszamodván keze, a' gondolatok láb- és fejtörösten szülemének.

A' nemzeti színházba a' fenséges főherceg is megjelent, e' hír a' zártzsekeket s páholyokat általános káposakká tévé, kivált — minthogy a' hétfői czédulán már fölkéretett a' közönség helyekről idején rendelkezni. E' fölszólításnak engedve beküldő is hétfőn délután egy pár zártzseket kért a' színház pénztárnokától a' fölglaltatni a' másnapi előadásra; de pénztárnok ur egészen ellenkezőleg a' fölhívással — azt válaszolá, mikép ő semmi előleges megrendeléseket el nem fogad, hanem ki székelt akar, jöjjen másnap 10 órákor. Ezt monda a' pénztárnok, azon nemzeti hivatalnok, ki ugyanazon nap estéjén a' másnapi előadásra minden zártzseket — kevésnek kivételével — le foglaltatni engedett. En ezt — legkíméletesebb szóval élve — visszaélésnek tartom; egy pénztárnok soha se klassifikálhatja a' közönséget, néki a' legalsóbb olly pénzt adván, mint a' legfényesebb; mire való tehát az a' pöffszekedés, meg az a' visszautasítás a' színház föllátásához a' vidékek tetemes adóval járultak, annyit tehát joggal kívánhatnak, hogy pénzeikért egy pénztárnok klassifikáló szeszélye által legalább vérsárok idejeker a' színházból ki ne rekeszlessenek. Ennyit a' u. igazgatóságnak tudomásul akartam előadni kérve: igaztárendre a' kötelességéről megfellejtkezett pénztárnokát már csak azért is, mert vagnak, kik gyengédtelen hánás módját majd megyei discussio tárgyalatendik. (Beküldeték.)

A' m. k. egyetem betűivel nyomtatva megjelent: „A' természetnek mutana” (egy réztáblával) írta Major István tanár. Ára 24kr. pp. kapható minden könyvkereskedésben.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

NÉHÁNY SZÓ NÓGRÁD MOSTANI ÁLLÁSÁRÓL PÁRTSZINEZET TEKINTETÉBEN. *) Évnyegedes közgyűlésünk (mely aug. 22én vette kezdetét) s mely ez évnyegedben rendesen igen gyér közönségű szokott lenni, — e' jelen alkalommal szokatlanul népes volt, — s e' gyűlésünk népessége akaratlanul is egy nagy, egy nevezetes epochát juttatott eszünkbe; melynek im — már elébe tekintünk, — melyet minden hazafiai kebel dobogva vár, — melynek szüleményében egy ország boldogsága helyezi reményét, melynek minél üdvösb végbevitelére minden hazafiai gondolkozó fő és szív ha nem is sokat, de egy szikrányi reményt ohajt vetni, hogy a' láng, mely belőle ered, egy haza boldogságának fénylő tüze legyen — mondom egy — az újító korszak, a' pártok organizációjára nézve legnagyobb hatással viseltetendő országgyűlés jutott eszünkbe, és örömmel látuk, miként Nógrád meg nem szűnt lelkes lenni — és Nógrád nem magyar szalmatűzzel, de érez kebellet bir, hogy Nógrád keble mélyéből ohajtja mind azt, mit a' haza közös boldogsága ohajt — mert évnyegedes gyűléseink legnevezetesebbikét e' mostani gyűlésünk teszi, — hol nem a' sokak által egykedvűleg tekintett megyei adminisztrációs dolgok, de a' nagy fontosságú s már küszöbön levő országgyűlés utasításai tárgyalatandnak — és épen e' gyűlés olly nevezetes közönséggel bir.

De más részről ismét nem kis bú szállta meg kebelünket, — miért is szabad legyen kissé távolabban bár a' gyűlés lelkes vitáitól eltérve, a' megyének jelen állását röviden, de minél hübben lefestenem.

Nógrád mindig ellenzéki volt — Nógrádban a' gyűlési termet kivéve, hol nehény szavazat a' conservatívoké, minden választásokon párt színezet nélkül elv szerepelt — és e' választási szin mindig megtartá az ellenzékit. — Mult évben tartott tisztválasztásunk alkalmával azonban Nógrád három pártra szakadt — természetesen hogy a' legerősb győzött, daczára, — mint akkor emlité a' levelező — a' legszigorubbant tiltó korteskedési végzésnek, korteskedés-

*) Nem rendes levelezőnkül. A' szerk.

sel. — A' gyöngébb párt választási jogáról lemondott, legalsóbb az alispánt érdeklőleg — és így hideg egykedvű lón, nem sokára a' más párttal összeolvadt — a' leggyöngébb pedig a' tisztujtás elvégeztével egy külön pártot alakított, és cizmeül az ominosus „szegény legényt” vette föl. — Mint mindenki átlátta akkor, e' pártszakadás nem elv-meghasonlás végett történt, annál kevésbbé olly elv végett, melyet később színezetül, de tán eszközül használt, mert e' párt később idők multával önmagától szabadelvű lett, holott vezére eddig az nem volt, és így elvei erősségében bizni nem lehetett. — És miért szakadt volna meg elvből, hiszen a' győzőpárt is szabadelvű volt, és szabadelvű volt az egész megye szelleme, e' párt mint minden tisztujtásokon a' vesztő párt külön szakadást képezve boszszut forral, ugy itt is alakultával csak a' választásokat érdeklőleg szakadt meg, és alakított egy pártot, és talán nagyobb népszerűség — és a' megyének ellenzéki szellemével, mely e' szakadást minden esetre ha nem is aggodalommal, de fájdalommal tekinté — mondom talán kibékítései az ujon alakult választási czéltől összeállott társulat elleni gyanuskodásnak tüzte ki a' szabadelvű zászlóját. — Innét volt az, hogy a' társulat nagy része bár nem szabad elvűekből, de ollyakból állott, kik a' tisztujtással meg nem elégtülve egy jobb időre kivánták föltartani jogukat, hogy mint ok most buktak, ugy egykoron majd diktatoroskodjanak. — Látván a' czél fordultát, ok önmagok a' tagok a' társulat ellenében nyilatkoztak, de e' párt mint mondom azért szabadelvű maradt, holott sem a' vezér, sem a' tagok nagy része az nem volt, most a' vezérnek, és minden tagoknak velle ellenzékiek kellett lenni.

E' szakadás nekünk nem tetszett; nem tetszett először, mert csupán tisztujtási fölhevülésből történt; nem tetszett, mert nem állandó elvű egyedekből állott, nem szilárd elveken és jellemeken alapult, és még is párt — színezet képviselte — nem tetszett, és nem remélhetünk sokat tőle, mert 3 — 4et kivéve, kik e' társulat fejeit képezék, a' többiek a' közügyekkel soha sem foglalkozának — és im a' társulat anyagi és lelki erőhiányával nem nagy súlyt adhatott ön magának; és nem tetszett, mert ebben is pár hét alatt nagy szakadást láttunk, magokat sokan nem tagoknak nyilvánítva innét is elszakadtak, és így megyénk csupa szakadásokból állott, de hála Nógrád lelkesülésének a' szabadelvű még erős volt, mert bár a' szakadás, a' párt sok volt, még is együtt véve egy ellenzéket alakított, mi nevétségessé vált ezen szakadásai által, és jövendőre veszályllyel fenyegette szakadásai által az ellenzéket.

Ime — most eljőttek a' követválasztási mozgalmak, Nálunk, mint az már a' croquisban is meg volt írva, felekez etesség uralkodik a' választások dolgában, és így mi először korteskedünk vallás, azután elvi tekintetben.

Most is inkább ezen dicséretes választási alapelvünknek köszönhető, hogy megyénk ismét két részre szakadt, és pedig az ellenzéki szakadt két részre, az egy része K. F. a' másik D. J-t illeti — a' többség a' pénzben van.

Egyikük ellen sincs kifogásunk, és együtt legjobban szeretnénk őket követeinknek mondhatni — ha — ha engedné az ellenkezőleg be vett vallási szokás.

A' szegény legények fölvettek alakulási színezet, és e' hó elején összehgyűltek a' követek választása ügyében tanácskozandók, hallásból — és hiteles kutfőkől tudom — bár jelen nem valék, hogy mindenek előtt a' tanácskozás tárgya az volt, vajjon a' társaság kebléből e' avagy azonkivül választassék egyed a' követségre. Ez első pontra megszokadt a' vélemény — sokan a' társulat kebléből, sokan azon kivül akarták tenni a' választást, az ügy vitakozás — és végre voksolás alá bocsátatott, s ha nem esalódom, 7 vagy 9 vokss többséggel elhatározatott, miként a' társulat kebléből, és erre a' 30 néhány győző tag kikiáltá R. F-t követül, a' többiek K. F-t.

Még soká folyt a' vita, a' társulat alapelve egyik legényes pontjában áll: miként a' kisebbség vakon köteles magát a' többség alá vetni, megtagadva minden önérdeket E' pont sanktíója megmaradt egész a' kritikás kérdésig, mert nem volt soha alkalom, hogy fölbonthatott volna — midőn azonban ad fractionem panis került a' dolog, akkor a' többség szegte meg e' pontot — talán félvén a' kisebbségtől? és szakadástól? — A' többség elállott e' pont sanktíójától, és a' társaság talán egy némelly személyes viták, és talán politikából, miután 13an magokat az aláírási ivból kitörölték, azt határozta, miként a' társulat mint társulat nem működend, de mindenki szabadságával élend a' választásban. —

Ez által tehát megszűnt a' szegény legény társulat működni.

Miként áll tehát megyénk? és miként állanak a' követválasztási mozgalmak?

Eddig három követi jelölt van — K. F. D. J. a' protestans, és K. J. első alispán a' katolikus részről — az el-

lenzék e' a' két pr két párt k Ny ki egész mászköző haj — az So férfinak és folytatólag to rezett elv fölléptét, sában, ká kisebb v ki magabí esolhatni legnagyobb mat helye léphetne alkalmav bizalmán gének. — Az nagy rész Im va, és a véve köz lenzék p megszaki minden lehetlenn De ellenzéki juk, leg föliratban megye r De szakadoz első alka gyütt me ban mind BC Megyénk s első al róla neve sége elfo gyűlésün dezése ir részletes danunk, a' magas érzet, ho telné keg nevezett választat kozást, s tisztelgő kiáltással sorozott a' így első gyedül is mehetett, kirendelt rintjaihoz csaknem birónak ti gyedik na küldöttés ha vajjon mében es sülhet a' ség által léktől szá neveltül logikával illenék l rünkben elnök mi gyedül m unalom, tosb sőt zák föl t nyába a' gól, s e' i gok zugá a' tanács a' szavaz

lenzék e két pártban megszakt; két pártnak mondom a két protestáns követi jelöltet; mert K. J.-et eddig mind két párt közösen akarja. —

Nyilvános pártoskodás tegnapdelutáni órákban tört ki egész erővel némely követválasztási érdekekben tanácskozó conferenciák után — az elsőnek jegye árva lány haj — az utóbbinak t. i. D. J. pártnak zöldgally.

Sokak által kárhözhatik ez utóbbinak föllépte oly férfinak ellenében, ki már két országgyűlésen a leghübben és folytonos szilárd jellemet és legtöbb hazafiságot tanusítólag tolmácsolá a megye szellemét, kinek meggyőzött elveiről az egész ország meg van győződve, de e fölléptét, ha talán magunkat képzelünk is a föllépő állásban, kárhözhatni nem lehet, mert hiszen mindenünkben kissébb vagy nagyobb mértékben meg van a hisség — és ki magában oly erőt érez, a megye szellemét hűn tolmácsolhatni mint amaz, és ha a megyének bár talán nem is legnagyobb része, de egy nevezetes rész benne oly bizalmat helyez, mint egykoron amabban — nincs ok miért ne léphetne föl ellenében — holott in ultima analysi győzte alkalmával még sem az ő szerénytelensége, de a státusok bizalmának ő reá való átruházatása fő tényezője követségének. —

Az első csupa ellenzéki — emezt az ollenzék egy nagy része, és az egész conservatív párt kívánja.

Im tehát az ellenzék ismét és ismét meg van szakadva, és az ellenzék csupa szakadékból áll, mely együtt véve közremunkálással az egész megyének a legerősb ellenzéki palástát képezne — de így félt, hogy gyakoribb megszaktadásai oly annyira elrongyolják — miként azt minden szilárd kitűrésnek daczára is összszeférezelnünk lehetlenné válik.

De illy elszomorodott percünkben, midőn megyénk ellenzékét illy ingadozó vagy is szakadozott állapotban látjuk, legvégső reményünk a megyeház homlokzatán álló fölirathat fekszik, mely mindaddig még lelkesíteni bír a megye rendeit — N ó g r á d a k ö z ü g y e r t.

De még is, bár — mint mondam e megye ellenzéke szakadozott, az országgyűlési utasításokban, melyeket első alkalommal a gyűlésnek részletes jeleneteivel együtt megküldendem, kitetszik miként az ellenzék Nógrádban mindig az erős- és Nógrád szelleme ellenzéki.

T i v a d a r.

BORSODMEGYE. Miskolcz, augusztus 20kán. Megyénk évnegyedes közgyűlése f. hó 9én vette kezdetét, s első alispáni elnöklet alatt egy hétig tartott. Kevés, mit róla nevezetést följegyezhetnénk: a kir. helytartó ő fensége elfogadása iránti gondoskodás volt első tárgya közgyűlésünknek; fölolvastatt a nagy ünnepély miként rendezése iránt tett köldöttségi javaslat, s helyeseltetett; — részletesen azt elősorolnunk fölsőleges, elég annyit mondanunk, hogy a r. részokról mindent elkövetendének, mit a magas vendég iránti határtalan tisztelet, s azért háláérzet, hogy körükbe s számokra ő fensége egy napot szentelni kegyeskedett, parancsol. Tisztelkedő köldöttségek nevezettek ezután, s a banderium vezéreül b. Vay Lajos választott. A közönség élénk részvételt kísért a tanácskozást, sőt abba tetteg is beleavatkozott, midőn több a tisztelgő köldöttségbe nevezett egyedeket „lóra! lóra! kiáltással a kényelmes infanteriekből a lovassereg közé sorozott át; a költségeket nemesi pénztárunk viselendi, s így első alispánunk azon szép ajánlata, miszerint azokat egyedül is fedezni örömet kész leend, teljesedésbe nem mehetett. — A Reviczki magtárból a szükölködők számára kirendelt s kiosztott kétezer köböl élet a nemesi adó forintjaihoz vetett rugtatásból helyreépíttatni határozottat, csaknem vitakozás nélkül. — Harmadik nap a száz táblabírónak titkos szavazás általi megválasztásával telt el. Negyedik nap a Butterféle új segélydíjak kiosztása iránt tett köldöttségi jelentés tárgyalattott; s vitára adott alkalmat, ha vajjon a szabályos megyei határozat, melynek értelmében csak megyei szüléktől származott benszülött részesülhet a díjazásban, magyarázható e oda, hogy a köldöttség által első helyen ajánlott egyed — ki más megyei szüléktől származva, más megyében született, de jelenleg itt neveltetik és tápláltatik, díjazathassék e? és ez sajtáságos logikával oda is magyaráztattott. Bizony, bizony nem igen illenék be angol eskütszéknek; a prókátorság igen vértünkben van; a gyűlés ezuttal nem tartott végig, mert az elnök mint a jó hadvezér oszlo tábor között majdnem egyedül maradt; s ennek nagy oka volt ám! — pártviszály, unalom, vagy részvéttlenség talán? koránsem! ezeknél fontosb sőt mázsásabb ok — a nagy harang; az nap huzák föl t. i. ép déltájban a minoriták zárdájának egyik tornyába a részvényesek utján szerzett új 35 mázsás harangot, s e ritka spectaculum, melyet álgylölvések, harangok zugása hirdettek, megbocsátható, hogy vonzóbb volt a tanácskozási asztal zöld unalomlelőjénél. Ötödnap a szavazatszedő köldöttség nyújtá be a tbírói szavazatok

eredvényét. Ennyi a megírható közgyűlésünkről: most valamit társaséleti mozgalmainkról, melyeknek társulatai rendszeren évnegyedes gyűléseink alkalmával tanusítják közülesekben eddigi életük eredvényét. Volt színházrészvényeseknek, takarékpénztárunknak, vasutársaságunknak közülese, hogy egyebet ne is említsek; a színház, mely iránt oly csudás részvét nyilatkozott, hatalmasan épül s a szerződések, kivéve a már csak földszítésre szánt munkálatokat, alkalmas mesteremberekkel már megtörténtek, a színház első emeleteig már készen, s ha a fölügyelet szigorú, az egész még az idén födél alatt. Takarékpénztárunk ismét veszdött az annyiszor fölmerült kérdés: kinyitassék e mindennap vagy csak, mint eddig 3 nap? a többség 65 szó 32 ellen a jelen szokást nyomos okok miatt még föltartatni javaslo választványi tudósítást fogadá el: vasutársaságunk pedig a htaácsai engedélyt szárnyvonali előmunkálatok megtevése s társulatalakításra nyervén meg, a felső Magyarhonban alakuló társulatokkal magát érintkezésbe hozni s a teendők iránt utasítást készíteni, s a kisajátítást kedvezőleg előmunkálni választványt nevezett; smiután mindenesetre bevárnunk kell a központi társaságnak a debreczeni vonalt illető munkálatát — addig nem tudhatván az öszvekötési pontot föllelni, a választványnak az előmunkálatok ügyében tettleges működése akkorra hagyatott föl. — Az új élet bejöttével piaczi forgalmat szabályozó megyei rendeletek megszűntek, s az élet ára gabonáné 11, tisztáé 13ra lement már, de a sáskák miatti pánfélelem, és a nyomtatást akadályzó esős idő ismét 13, és 14re szökentették, tengeri és burgonya a legdusabb terméssel biztatnak, uram őrizz hát a sáskától! Szegény magyará de sok minden bántja, még a sáska sem marad el tőle, s amugy igazán megadóztatja az adózni nem szeretőt, merő szoktatás!

Aug. 26. Tegnap delután volt főispáni helyettesünk elnöklete alatt a tiszamelléki kölesönös tizkárbiztosító társaságnak alakító közgyűlése; Borsod, Gömör, Torna, Abau köldötteij jelenlétében. A társaság a már tudvalévő a lapszabályokat elfogadta s magát miután Zemplénynek is csatlakozását reméli, alakítottnak nyilvánítá; az előleges 2400 pgőt előszerzésére rögtön aláírási ívet nyitott, s az nagy részint magában a gyűlésben aláíratott, a 15 tagból álló igazg. választvány kinevezetett, jegyző és ügyvéd s elnök megválasztattak; az igazg. választványra bizatván az igazgató, pénztárnok, s több hivatalnokok kinevezése. — Eként állván az ügyek úgy hiszszük, hogy ez évben már megkezdendi az egyesület működését; adja az ég, hogy az élet talpraesettnek találja az egyesület alapjául szolgáló számolatokat, s a kölesönös megóvás s kártérítés elve, mi hol létezki oly üdvösnek találtatott, itt is megteremje áldásos gyümöleseit.

Ma delután apróbb majd diónagyságu jég esett erős zivatar kíséretében, s hol elvonult, szőlőhegyeink keleti részén csak a venyigéket hagyá meg.

ZÁGRÁB, aug. 24én. Turmezőnek f. é. aug. 19kén Modych Albert helyettes gróf elnöksége alatt tartott közgyűlésében a kerület belgazgatási s gazdasági ügyeire vonatkozó tárgyakon kívül, egy udvari rendelvény hitta föl a rendek figyelmét s gondoskodását. Ezen udvari rendelvényben Modych Albertnek a hivataláról önkényt lemondótt Pogledich Ferencz helyébe helyettes gróffá történt választatása legfelsőbb helyen helybenhagyatik ugyan, de mennyiben ezen választáshoz oly föltételek köttettek, melyek a helyettes grófi hivatal hatáskörét korlátoznák s a kerület szabadítékival ellenkezének, azok ezennel megsemmittetnek. — Modych Albert h. gróf Turmezőnek f. é. aprilis 15kén tartott közgyűlésén hozott s a megüresült h. grófi hivatal betöltését tárgyzó végzésében nem lát semmi olyast, mi az ő hivatalos hatáskörét megszorítaná, vagy a kerület szabadítékiba ütköznek s ezért czélszerűnek véli e tárgyzban ő felségét alázasos fölírás által fölvilágosítani. J. L. táblabíró a fölolvastott udvari rendelvényben új rendszert lát, Turmező irányában még soha nem gyakoroltat. Mi, ugymond, szabadítékinkban gyökerezett százasos szabad választási jogunknál fogva h. gróft választottunk; most a választás legfelsőbb helyen helybenhagyatik s megerősítetik. Szabad választási jogunkat Rudolf királytól nyert s több fejdelem hazai törvények által megerősített kiváltságink annyira biztosította, hogy azok legfelsőbb megerősítés, helybenhagyás, vagy helybennem hagyás alá nem kerülhetnek. Most ugyan a választás helybenhagyatik, de jöhet idő, mikor épen ellenkezőt lehetünk kénytelenek tapasztalni. S ezért szabad választási jogaink épségben tartása érdekében szükséges volt emelnünk, különben hozzánk is behozatik a sz. kir. városoknál divatozó rendszer. Még többen nyilatkoztak illy értelemben s Cs. L. tizti ügyész az előadások folytán megtette óvását, mely jegyzőkönyvbe igtattatott. B. I. táblabíró bővebben fejtegeté a kir. biztos eddigi eljárását. Mi — ugymond — a kir. biztossal már fölév óta folytonos

küzdésben állunk; ez idő alatt minden törekvésünket csak oda irányoztuk: hogy szabadítékink épségben tartassanak, hogy az 1805. 5. tcz. rendelete teljesíttessék. S a másfél-évi küzdésnek, számos fölírásainknak minő eredvénye lön? az: hogy a királyi biztos — alkotványos állásunkon egymásután ejtett sebek után — több hónap óta mélyen hallgat. S most — ama kemény váddal illettetünk, mintha kiváltságinkba ütközö végzést hoztunk volna 'sat. A' fölírásra nézve egy levén az értelem, az, az elnöki székéből végzés képen ki is mondatott. Turmező rendei tehát alattvalói hódoló tisztelettel fölírnak ő felségéhez: hogy ők a f. é. april 15én hozott végzésökben semmi olyast nem látnak, mi a helyettes grófi hivatal hatáskörét megszorítaná, vagy a kerület szabadítékiba ütköznek, melyeknek épségben tartását a kir. biztos eljárás ellenében újra esdeklük, kinyilatkoztatják egyuttal, hogy midőn J. A.-t közakarattal országgyűlési követté választották, kiváltságaikban gyökerezett és számos törvény által megerősített szabadválasztási jogukat gyakorolták; s ugy vannak meggyőződve: mikép a szabad választás természetéből foly: hogy oly férfiu legyen képviselőjük az országgyűlésen, ki osztatlan bizodalnukat bírja; e bizodalmat pedig nem képes meggyengíteni azon nyolcz egyed (ezek között csak egyetlen egy van, ki turmezei) kiknek panaszos folyamodása már a néhány év előtt nyomozás végett kiküldött s részrehajlatlan D. S. itélőtáblai ülnök által alaptalannak találtatott. Megemlíttetik e fölírásban azon körülmény is: mikép J. A. — ki a biztos nyomozás akadályoztatásáról méltatlanul vádoltatott — hivatalától fölfüggesztetése — tehát közel tiz hónap óta a kerület keblén kívül távol van, s a kir. biztos ez idő óta, néhány tanunak — kik között egy, elméjében megháborodott egyed is találkozik, — Zágrábra rendelésén kívül, egy lépést sem tett a nyomozásban. Végre a nyomozásnak mielőbbi befejeztetését kérik. — A kir. biztos is külön levél által megkerestetni rendeltetett az iránt: hogy ne rendelje a tanukat — világos törvényink ellenére — a kerület keblén kívül Zágrábra, s végezze be már végre tandem aliquando a nyomozást.

Tapasztalván Turmező rendei, hogy a helyettes gróf a jelen közgyűlést is csak a kir. biztos engedelmé s jóváhagyásából tűzte ki; elhatározottat: hogy a h. gróf ezennel, midőn a szükség hozandja magával, minden jóváhagyás, vagy engedelemkérés nélkül hirdessen közgyűlést. A kerület gazdasági ügyei elintézésé végett a jövő közgyűlés sept. 13ra ki is tűzetett.

Elénk és tartós vitát idézett elő Zágrábmegye főispánjának klasszikus levele; mely a szűzvállak újabb megadóztatását tárgyzván, J. L. táblabíró ur alkalmat vón, sajtáságos modorban antediluvianus Philippikát dörgeni azon „perversus nobilis“ emberek ellen, kik elég vakmerők a szegény adózó nép nyomasztó sorsán az által is némileg segíteni, mikép a megyeház fölépítéséhez saját pénzükkal készek járulni. Eléggé ismételtesek e lapok olvasóji előtt azon erőtlen okoskodások, melyeket az adó ellen agítáló rokoko táblabírák már annyiszor elénkeltek; előrántotta azokat az említettük táblabíró is, s csak a csengeri és tyukodi ólmosbot hibázott kezében, melyly nagyobb súlyt adhatott volna vészjósló szavainak? Oh háladatlan világ! volt idő, mikor az érdemes táblabíró ur antiquitásaival, haza — s népboldogító cízmre tehetett szert; most őt, legfőlebb a régiségbuvárok figyelmébe ajánlhatjuk! — Nem találkozott senki a gyűlésteremben, ki elhitte volna: hogy „a haza iszonyu veszélybe dülend és a nemesi szabadságnak ütött végórája, ha már a nemes is fizet a megyeházra.“ És a huszonnégy nemes község képviselői, kiknél J. L. horvát nyelven tett előadásával hatásra számított, s kiket a megyei gyűlésre, hogy a nemadózást proklamálják, be is invitált — oda nyilatkoztak: hogy ők bizony fizetnek a megyeház-fölépítésre, mert nem akarnak a hóhátán állni (mint ez pár év előtt történt). Turmező tehát a legújabbban reá rótt öszveget is le fogja róni, azon kikötéssel azonban: hogy előbb azon uradalmaktól és egyesektől hajtassanak be a kivetett öszletek, kik számos évi tartozásaikból még semmit se róttak le, mert nem fér öszve az osztlo igazsággal az: hogy némelyek semmit se fizessenek, mig mások szerfölött is megrovatnak. —

Zágrábmegyének évnegyedes közgyűlése aug. 21én vette kezdetét; mellyről a t. cz. szerkesztőséget legközelebb fogom tudósítani. Rendes levelező.

SAKÁCS aug. 26kán. Mélt. Vikkenburg Károly gr. es. kir. kamarás kapitány urat Arad szabad kir. városa nemes tanácsa folyó hó 13kán következő tartalmu oklevéllel tisztelte s örvendeztette meg. „Mi szabad kir. Arad városa polgármestere, bírja, és tanácsa jelen levelünk rendeiben tudatjuk mindennel a kit illet: hogy miután mélt. gróf Vikkenburg Károly ur vaspálya előmozdításáért a

polgárság illő kérelmére általunk e' szab. királyi város valóságos és kétségtelen polgárai sorába fölvételét 's ennél fogva ugyanazon város minden jogai 's polgári szabadságaiban részes lett, főképen pedig az ezen városnak kegyelmesen adott privilegiumok 's hazai törvények, jelesül az 1546: 50dik, 1553: 29d., 1635: 53d., és 1659: 57ik cikkelek szerinti mindennemű harminczad 's mind királyi mind egyéb akármí az ország körében divatozó vámfizetések-tül más szab. kir. városok polgáraihoz képest menté téte-tett: ennél fogva az aképen nyert polgársági jogról ugyan a' fönevezetnek kiadtuk ezen szükséges tanúsításul szolgálandó 's városunk hiteles pecsétjével megerősített bizonyosságlevelünket. Kelt 1847ik esztendei május hónap 17-dik napján Aradon tartott tanács-ülésünkben. Schär-feneder Ferencz polgármester, kiadta Kopcsányi Kristóf fen-tiszt, sz. kir. Arad városa m. aljegyzője.

Mellyre ő mélt. következőleg válaszolt: Nemes Tanács! „Folyó év május 17dikén kelt Arad szabad királyi városa polgárává lett kedves megválasztásomról szóló oklevele-met e' hónap 13dikán nagy örömmel vettem. — Fogad-ja a' nemes tanács ebéli megtiszteltetésemért legforróbb köszönetem 's barátságos indulatomat, egyszersmind kérem: méltóztassék hason érzelmemet polgártársaimnak is nyilvánítani. — En ezen nagybecsi oklevelet örökre meg-tartom 's azon leszek, hogy polgári legszebb hivatásomnak szív és lélekkel megfelelhessek. — Isten tartsa meg a' kirá-lyt, a' nemes tanácsot, polgártársaimat, 's virágoztassa e' szép hont!!!“ A' nemes tanácsnak Szakács, augus-t. 18kán 1857. Igaz tisztelője gr. Vikkenburg Krároy.

PILIS aug. 25. Jóllehet mezővárosunk népessége csekély számú 's „magunk szegényei“ még mindig elég-séges könyörületes lettek a' jótékony szívű lakosok küszö-bén: mind e' mellett nem egyszer érezők már egy kebel-beli kórház szükségét, mely egyébiránt fő kelléke minden jólrendezett nagyobb helységnek. De mióta a' vasuti munkálatok beállottak 's az ügyefogyott felföldi jövevények még azon kevés testi erejüket is, mely hoszszas nyomoruk után fenmaradt, lemorzsolva, kész vázakkal szaporíták koldusaink seregét: a' főnérintett intézettről gondoskodás még sürgetőbbé lön, míg végre derék homoeopatha or-vostudorunk Szilési urnak — porosz érdemrend tulajdonos-nak sikerült az ügynek közelmértetést kivívni 's azt alá-írás útján megindítani. Buzdító példával jár e' részben elő a-lattvalóji jöllétét igazán szíven viselő mélt. földesasszo-nyunk b. Nyáry Antal kir. kamarás 's táblai báró kegyesle-kü neje, ki is az aláírást tüstint 100 pftal megnyitni sziveskedett 's kinek ezen jótékony tette reméljük nem ma-rad utánzás nélkül. Valóban ha viszszahozzuk emlékünke ama szomorú napokat, midőn tót embertársaink itt 's a' szomszéd helységekben „legyekként“ hullottak és szemét-dombokon fogák be könyörületes emberek — kik többet nem tehettek — szemeit az elhunytaknak, kik embertársaik közepett embertelenül veszték el, nem lehet azoknak, kik a' kérdéses ügy létesítésén fáradoznak, hálával nem em-litni nevüket 's áldást és sikert kívánni lépéseikre. Nekünk egy javaslatunk lenne, ha a' kórház-alapítás körül buzgó-kodók figyelembe akarnák venni. Ugyanis miután mező-városunk Pesttel nemsokára vasut által összeköttetik, 's így a' szép, gazdag anyavároshoz oly közel leszünk, nem leendne tán czélszerűtlen egy kis tánczvizalmat ren-dezni majd például oct. hónapban ugyan a' kórházi pénz-alap-növelésre — vendégeket csak teremtene a' jó sors-tán Pestről is, meg mi is tudnánk bevarázsolni a' vidékről 's így a' vállalkozásnak valószínűleg kedvező sikere fogna lenni. Minthogy pedig épen nagyobb számú közönségnek alkalmas közhelyet nem birunk, uraságink valamelyike tán, tekintetbe vévén a' jótékony czélt, nem idegenkednék téres kastélyukban egykét termet néhány órára kellő vi-gyázat mellett általengedni — ez azonban csak olyan mel-lékindítvány. — Az országpusztító sáskák dúló hadából már nálunk is mutatkoznak előposták*) 's ittott megizlelik a' káposztát vagy a' kukuricizát — mint régen a' Khanaan földre kibocsátott zsidó kémeek — a' föld élelmességéről társaiknak hirt viendők. — Rettegés fogá el egész kör-nyékünket 's buzgó imával járunk az eget urához, men-tse meg az országot kemény esapásu ostorától. Legfőbb igyekezetet szükség országszerte kiirtásukra fordítani an-nál inkább, minthogy épen költésidőjük van, 's elszórt tojá-saikból tavaszra új — még iszonyubb sereg keletkezhetik. Számos tojásból hallomás szerint már most két a' pusztító féreg. — Tegnapelőtt a' vasuton Vecsés mellett ismét sze-rencsétlenség történt; mintegy nyolcz munkás hullt a' ka-vicsbordó kocsikról a' sinre alá, 's néhányan azonnal ször-nyet haltak közülök — mások életveszélyesen sérültek meg. Nem ártana a' mozdonyvezetőknek nagyobb figyelmet for-dítani a' szegény munkásokra. Egyébiránt végire járunk már

*) Talán csak a' sáskához némileg hasonlító szöcskék (kabocák vagy szitakötők) ezek? Szerk.

e' bajnak is — csak néhány nap még 's a' kész uton diszes kocsivonat repüend ismerősök 's idegenekkel a' sik alföld-re 's innen az ország szívébe vissza. Az első menetkor (sept. 1jén) tudjuk, bámuló csoportok fogják a' vonalt hoszszá-ban elfoglalni, 's Czegléd város nagy készüléket tesz a' főnséges vendég tényes elfogadására. — A' gyilkolás — fő-leg lopás és garázdálkodások, mik egykor napirenden voltak, lassanlassan szünni kezdenek közel vidékünkrol; erélyteljes esendbiztosunk Léva Ferencz, kit olykor a' központ maga tisztel meg bonyodalmas nyomozásokkal, folyvást buzgó törekvéssel működik fontos hivatása kö-rében.

ERDELYI ORSZÁGGYÜLÉS.

Az aug. 21ki LXXX. országos ülésben elnök ő nmlga az ujonczállítási utasításra vonatkozó következőleg mon-dotta ki a' kk. és rr. határozatát. A' 15. §. a' rendsz. b. munká-lata szerint így hangzik: „Egy hazánk fenálló törvényei szerinti országgyűlésnek minden évben kelletvén tartatni, mivel remélhető, hogy ujonczok, a' magukat előadandó szükségekhez képest évenként fognak adadni, a' mi azon te-kintetből, hogy egyszerre kevesebb mennyiségű ujoncz elő-állítására legyen szükség, ohajlandó is, az évenkénti ujon-czozás esetében összeírás és sorshuzás alá azok lesznek előállítandók, kik életök 18dik évét betöltvén a' 19dik év-ben járnak; azonban ha lehető akadályok miatt évenkénti u-jonczozás nem lenne, akkor a' békövetkező ujonczadáskor mindazok, kik az elmaradás miatt sorsot nem huztak és a' 14. §. szerint kivéve nincsenek, összeírtnak és sors-huzásra előállítatnak.“ Ezen §nak első részét a' kk. és rr. többsége kihagyandónak vélvén, az egész §. illy értelem-ben lön szerkesztve: „Öszeírás és sorshuzás alá minden 18 évet betöltött és 19be járó ifjak előállítatnak; ugy mind-azáltal, hogy ha az er lélyi ezredek kiegészítésére szükséges ujonczok kiállítására nem évenkénti szakaszokban kívántatnék, akkor mind azok, kik az elmaradás miatt sorsot nem huztak, és a' 14. §. szerint kivéve nincsenek, összeírtnak és sors-huzás alá előállítatnak. A' 16. §. következő: „Azon ifjakat, kikről az összeíró és sorsvonató biztosság meg fog győ-ződni, hogy magukat a' sorsvonás elől szándékosan kíván-ták elvonni, mint a' törvénynek engedetleneket, a' törvény-hatóságoknak föl fogja jelenteni; és az illető törvényható-ságok az illy ifjakat a' tetthez és körülményekhez mérsékelt testi büntetéssel fogják büntetni; azon ifjak pedig, kik a' sorsvonás után a' besorozás elől szöknek meg, elfogatván, a' rendes katonáskodás idején túl még két évig tartó kato-náskodásra szorítottassanak; azonban ha alkalmatlanok len-nének a' katonáskodásra, illető törvényhatóságuk által a' tetthez szabandó testi büntetéssel büntetessenek meg. A-zoknak, kik a' besorozásra, távollétök miatt helyes okokból elő nem állhatnak, a' besorozásrai megjelenésre három hó-napi idő adassék, mely idő elteltével, ha elő nem állanak, 's elő nem állásuknak helyes okát nem adandják, ugy tekin-tessenek, mint a' besorozás elől magukat makacsul elvon-ni kívánók, 's minden tekintetben azon büntetés alá essenek, mely a' besorozás elől megszökőkre határozatott.“ 17. §. „Azok, kik valamely katonáskodni köteles személy ujoncz-zá állításának ellentállának, vagy abban akadályt ten-nének, mint az ország törvényeinek ellenszegülők, közke-reset útján büntetessenek; az eltartóztatott személy pedig bárkitől is, a' főtisztek által kirendelendő karhatalommal elvitessék, a' folyamodásjelentés a' végrehajtást föl nem függesztvén.“ Ezen két §t a' kk. és rr. minden változtatás nélkül elfogadták. A' 18. §. „A' kóborlók azon törvényha-tóság által, melynek kebelében találtnak, elfogattván, sorshuzás nélkül katonának soroztassanak bé. Kóborlók-nak tekintessenek pedig mindazok, kiknek állandó lakhe-lyök nincsen, és valamely bizonyos tisztességes keresetmód folytatásáról bizonyítani nem tudnak.“ Oda lön módosítva, miszerint a' kóborlók életidőre való tekintet nélkül adatnak és azon törvényhatóságok illetőségébe tudatnak bé, a' ho-vá valóknak lenni kitudatnak. 19. §. „Az összeíró és sors-vonató, valamint a' besorozó biztosságok is az összeírás és sorsvonás ugy besorozás alá került ifjakról pontos lajstromokat kötelesek készíteni, melyekbe az összeíró ifjak ne-vei, életidejük, vallásuk, állapotjuk föl legyen jegyezve; és munkálkodásuk bévégzésével azokat illő törv.hatóságukhoz 15 napok alatt beadni kötelesek. Az összeíró és sorsvonató biztosság arra ügyelvén, hogy olytán összeírást kettőt szerkesztessen, melyek egyikébe a' nemeseknek, fölkelési kötelezetés alatti állásukig, kivételével foglaltassanak bé mindazok, kik életidejük föl fogva sorsvonás alá tartoznak, ha szintén a' már előre becsátott utasítás 14 §ban kifejezett okokból az alól kivételnek is, ezen lajstromokba a' kivétel okai is föl levén jegyezve; másikába pedig csak azok, kik valósággal sorsvonás alá szorítottak, és azt huztak is.“ E' §. azon módosítással vált határozattá, miszerint a' besorozó biztosságról rendelkezés, valamint e' záraték „a' nemesek-nek fölkelési kötelezetés alatti állásukig, kivételével“ ki-maradnak. Eddig az utasítás. A' r. b. munkálatait béfejező

sorai im ezek: „Melly törvényczikki és utasítási javaslatokat ill. toleg a' rendszeres biztosság még a' következő két pon-tot tartja megjegyzendőnek: a) A' javasolt törvényczikki pontok 11kében az ujonczoknak törvényhatóságokrai föl-osztása az országgyűlés teendője levén, a' fölosztás kulcsá-ul legczélszerűbben alkalmazhatónak láttatik lenni a' lelkek száma szerinti összeírás; de mivel pontosan szerkesztett illyen összeírás jelenleg nincsen, míg az létrejövend, szük-ség esetében alkalmazható volna az adókönyvekből szer-kesztendő házgazdák száma szerinti kivetés. b) Az igazga-tás fölirat útján megkérendő volna, hogy a' lehetőségig minden évben kéressenek ujonczok, hogy így egyszerre annál kevesebb mennyiség legyen kiállítandó.“ Ezen vég-pontok többi részének mellőzésével, a' kk. és rr. kulcsul, mint már előbbi közlésünkben említettük, az adólajstromot határozaták. A' második törvényjavaslat ide halasztott 11 pontjában pedig ennyit határozatnak kimondani: „A' kivetés az ország rendei által meghatározandó kulcs szerint fog történni.“ Ezután elnök ő nmlga előadja, miszerint a' kk. és rr. a' besorozó biztosságok kilencz állomásai helyeinek meg-határozását is a' munkálatait bévégzése utáni időre halasztván, most már ezt kellene felvenniök; szóló elnök azonban azt hi-szi, hogy ezt a' kormány leghelyesebben fogná elintézni, az-ért kéri a' kk. és rr. e' kérdést mellőzésére. (A' kk. és rr. ő nmlga kívánatait teljesítették.) Fogarasy. e. köv. kérdi: meg van e' határozva, hogy a' k. kormányzék az ujoncz-állítás mi móddali véghezmentéről az országgyűlésnek je-lentést tegyen? Ha ninc, ugy indítványozni fogja. Mire el-nök ő nmlga azt nyilvánítván, hogy ez igen is meg van ha-tározva, az ujonczállítási munkálata tárgyalása bé lön vé-gzve.

Ezután elnök ő nmlga Felsőf. követének minapi egyik orsz. ülésben tett indítványa következőkét kinevezte azon küldöttséget, mely István es. k. főherczeg m. kir. hely-tartó ő fenségének f. évi sept. 12kén Nagyváradon Erdély részéről tisztelgeni fog; mely is a' következő országgyűlési tagokból áll. Vezér: Nemes János gr. főisp. Tagok: Nopcsa László főispán, Teleky Miklós gr. kovári főkap. h. Bánffy Albert b. főisp. h. Zombori Sándor ezredes, kh. Bethlen Pál gr. kh. Tisza Lajos kh. Mikes János gr. kh. Jósika János gr. kh. Apor Károly b. kh. Rhédey János gr. kh. Szere-dai Ignác kh. Kálnoky Pál gróf kh. Földváry Ferencz kh. Csáky György gr. kh. Toldy Lajos gr. kh. Wass Albert gróf kh. Pócsa János őrnagy kh. Nemes József kh. A' követek közül Bethlen Gábor gróf Zeyk József, Bánffy János báró., Wesselényi Ferencz b., Bethlen János gróf, Balási József, Biederfeld Frigyes, Zimmermann József, Grois Gusztáv, Jakab Bogdán. 'S most emlékeztetbe hozza elnök ő nmlga, miszerint ő flge k. k. a' jelen országgyűlés teendői közé so-rolván az egyenes örökösödésről törvényt alkotni, czélsze-rű lenne a' r. biztótványt megbizni, hogy erről tervet dol-gozzék, 's terjessze a' kk. és rendek elibe. Mi határozottá vált. Küküllöm. e. köv. sort kér egy erdélyi vasutat tárgya-zandó t. javaslat előterjesztésére. A' kk. és rendek ez ügy i-ránt helyszállással 's csaknem általános fölállással nagy ro-konszenvöket nyilvánítván, elnök ő nmlga a' sort maga ren-dén és idejében megígérte. Végre a' jövő ülés tárgyaúl ki-tüzi az adó nem növekedése iránti törvényjavaslat alkotá-sát, mivel pedig reménye szerint, ez igen kevés időt fogna igényleni, ő felségének a' magyar nyelv és honosítottak iránti k. k. leiratait is napi rendre tűzi.

A' LXXXI. országos ülésben aug. 25kén a' kk. és rr. előbb is a' magyar nyelvről szóló 's ő flge által kegyelmesen megerősített czikket vévén tárgyalás alá, azon alakban, melyben le volt küldve, egyértelemmel elfogadták. Azt ki-sérő alázas föliratukban hálás köszönetet szavazván e' tárgybeli kívánataik méltánylásaért, kéri fogják, hogy ő flge ezen czikket végkép megerősítse, és még ezen orszá-ggyűlésre kelendői méltóztatssék, hogy mentől előbb é-ltbe léphessen. Nyilvánítandják továbbá, mint más ez orszá-ggyűlésről fölirataikban, azon kérésüket, hogy ő flge ezen t.cikknek is magyarul szerkesztését megengedni mélt-óztassék. Végre kifejezendik, hogy azon kívánataikat ille-tőleg, melyek a' nyelvügyre nézve a' jelen t.cikkben nin-csenek megadva, fentartják jogukat, nézeteik annak idejé-ben kifejtésére; jog fentartást jegyzőkönyvileg is ki mond-ván. Ezután a' honosított egyedek iránti kegyelmes királyi leirat és törvényjavaslat lön igen rövid tanácskozás tár-gyává. A' kk. és rr. ezen t.cikket is elfogadják, kérvén ő flgét, hogy azon három egyed honosítására is, kik a' mult országgyűlésről szintén föl voltak küldve, k. megerősítését kiterjeszteni méltóztassék. Továbbá egyik honosított egyed a' törvényes díj mellett levén e' javatomba részesítve, e' díjt a' nemzeti színház pénzalapja gyarapítására kéri a' kk. és rr. fordítani. Az adó nem növekedése iránt a' kk. és rr. oíly értelmű törvényjavaslat alkotását határozaták, melyben ad-dig is, míg az adóügyet kimerítőleg tárgyalnák, és törvényes állás-ba helyeznek, a' köznép sorsáni könnyítés tekintetéből, ő felsége kegyelmes hozzájárultával kimondják, miszerint

polgárság illő kérelmére általunk e' szab. királyi város valóságos és kétségtelen polgárai sorába fölvétett 's ennél fogva ugyanazon város minden jogai 's polgári szabadságaiban részes lett, főképen pedig az ezen városnak kegyelmesen adott privilegiumok 's hazai törvények, jelesen az 1546. 50dik, 1553. 29d., 1635. 53d., és 1659. 57ik cikkelek szerint mindennemű harminczad 's mind királyi mind egyéb akármí az ország körében divatozó vámfizetések-től más szab. kir. városok polgáraihoz képest menté téte-tett: ennél fogva az aképen nyert polgársági jogról ugyan a' fönnevezetnek kiadtuk ezen szükséges tanusításul szolgálandó 's városunk hiteles pecsétjével megerősített bizonyosságlevelünket. Kelt 1847ik esztendei május hónap 17-dik napján Aradon tartott tanács-ülésünkől.* Schärffeneder Ferenc polgármester, kiadta Kopesányi Kristóffentiszt. sz. kir. Arad városa m. aljegyzője.

Mellyre ő mélt. következőleg válaszolt: Nemes Tanács! „Folyó év május 17dikén kelt Arad szabad királyi városa polgárává lett kedves megválasztásomról szóló oklevelemet e' hónap 13dikán nagy örömmel vettem. — Fogadja a' nemes tanács ebéli megtiszteltetésemért legforróbb köszönetem 's barátságos indulatomat, egyszersmind kérem: méltóztassék hason érzelmemet polgártársaimnak is nyilvánítani. — Én ezen nagybecsű oklevelet örökre megtartom 's azon leszek, hogy polgári legszebb hivatásomnak szív és lélekkel megfelelhessenek. — Isten tartsa meg a' királyt, a' nemes tanácsot, polgártársaimat. 's virágoztassa e' szép hont! — A' nemes tanácsnak Szakácson, auguszt. 18kán 1857. Igaz tisztelője gr. Vikkenburg Krápoly.

PILIS aug. 25. Jóllehet mezővárosunk népessége csekély számu 's „magunk szegényei“ még mindig elégséges könyörületet leltek a' jótékony szívű lakosok küszöbén: mind e' mellett nem egyszer érezők már egy kebelbeli kórház szükségét, mely egyébiránt fő kelléke minden jólrendezett nagyobb helységnek. De mióta a' vasúti munkálatok beállottak 's az ügyefogyott felföldi jövevények még azon kevés testi erejüket is, mely hosszú nyomoruk után fenmaradt, lemorzsolva, kész vázakkal szaporíták koldusaink seregét: a' fönérintett intézetről gondoskodás még sürgetőbbé lön, míg végre derék homoeopatha orvos tudorunk Szilési urnak — porosz érdemrend tulajdonosnak sikerült az ügynek közelismértetést kivívni 's azt aláírás után megindítani. Buzdító példával jár e' részben elő lattvaló jóllétét igazán szívén viselő mélt. földesasszonyunk b. Nyáry Antal kir. kamarás 's táblai báró kegyeslelkű neje, ki is az aláírást tüstint 100 pftal megnyitni sziveskedett 's kinek ezen jótékony tette reméljük nem marad utánzás nélkül. Valóban ha viszszahozzuk emlékünke ama szomorú napokat, midőn tót embertársaink itt 's a' szomszéd helységekben „legyekként“ hullottak és szemétdombokon fogák be könyörületes emberek — kik többet nem tehettek — szeméit az elhunytaknak, kik embertársaik közepett embertelenül veszték el, nem lehet azoknak, kik a' kérdéses ügy létesítésén fáradoznak, hálával nem említni nevüket 's áldást és sikert kívánni lépéseikre. Nekünk egy javaslatunk lenne, ha a' kórház-alapítás körül buzgó-kodók figyelembe akarnák venni. Ugyanis miután mezővárosunk Pesttel nem sokára vasut által összekötötték, 's így a' szép, gazdag anyavároshoz oly közel leszünk, nem leendne tán czélszerűtlen egy kis tánczvizalmat rendezni majd például oct. hónapban ugyan a' kórházi pénz-alap-növelésre — vendégeket csak teremene a' jó sors tán Pestről is, meg mi is tudnánk bevarázsolni a' vidékről 's így a' vállalkozásnak valószínűleg kedvező sikere fogna lenni. Minthogy pedig épen nagyobb számu közönségnek alkalmas közhelyet nem birunk, uraságink valamelyike tán, tekintetbe vévén a' jótékony czélt, nem idegenkednék téres kastélyukban egyikét termet néhány órára kellő vigyázat mellett általengedni — ez azonban csak olyan mel-lékindítvány. — Az országpusztító sáskák dúló hadából már nálunk is mutatkoznak előposták*) 's ittott megizlelik a' káposztát vagy a' kukuricizát — mint régen a' Khanaan földre kibocsátott zsidó kémek — a' föld élelmességéről társaiknak hirt viendők. — Rettegés fogá el egész környékünket 's buzgó imával járulunk az egek urához, men-tse meg az országot kemény csapásu ostorától. Legfőbb igyekezetet szükség országszerte kiirtásukra fordítani an-nál inkább, minthogy épen költésidőjük van, 's elszórt tojás-saikkól tavaszra új — még iszonyubb sereg keletkezhetik. Számos tojásból hallomás szerint már most két a' pusztító féreg. — Tegnapelőtt a' vasuton Vecsés mellett ismét sze-rencsétlenség történt; mintegy nyolcz munkás hullt a' ka-vicsoshordó kocsiokról a' síre alá, 's néhányan azonnal ször-nyet haltak közülök — mások életveszélyesen sérültek meg. Nem ártana a' mozdonyvezetőknek nagyobb figyelmet for-dítani a' szegény munkásokra. Egyébiránt végire járunk már

*) Talán csak a' sáskához némileg hasonlító szöcsök (kabocák vagy szitakötők) ezek? Szerk.

e' bajnak is — csak néhány nap még 's a' kész uton diszes kocsi vonat repülend ismerősök 's idegenekkel a' sik alföld-re 's innen az ország szívébe vissza. Az első menetkor (sept. 1jén) tudjuk, bámuló csoportok fogják a' vonalt hosszab-ban elfoglalni, 's Czegléd város nagy készüléket tesz a' fönéséges vendég lényes elfogadására. — A' gyilkolás — fő-leg lopás és garázdálkodások, mik egykor napirenden voltak, lassan lassan szünni kezdenek közel vidékünk-ről; erélyteljes esendbízotunk Lévy Ferenc, kit olykor a' központ maga tisztel meg bonyodalmas nyomozásokkal, folyvást buzgó törekvéssel működik fontos hivatása kö-rében.

ERDELYI ORSZÁGGYÜLÉS.

Az aug. 21ki LXXX. országos ülésben elnök ő nmlga az ujonczállítási utasításra vonatkozva következőleg mon-dotta ki a' kk. és rr. határozatát. A' 15. §. a' rendsz. b. mun-kálata szerint így hangzik: „Egy hazánk fenálló törvényei szerinti országgyűlésnek minden évben kelletvén tartatni, mivel remélhető, hogy ujonczok, a' magukat előadandó szükségekhez képest évenként fognak adadni, a' mi azon te-kintetből, hogy egyszerre kevesebb mennyiségű ujoncz elő-állítására legyen szükség, ohajtandó is, az évenkénti ujon-czozás esetében összeírás és sorshuzás alá azok lesznek előállítandók, kik életök 18dik évét betöltvén a' 19dik év-ben járnak; azonban ha lehető akadályok miatt évenkénti u-jonczozás nem lenne, akkor a' békövetkező ujonczadáskor mindazok, kik az elmaradás miatt sorsot nem huztak és a' 14. §. szerint kivéve nincsenek, összeírásnak és sors hu-zásra előállítatnak.“ Ezen §nak első részét a' kk. és rr. többsége kihagyandónak vélvén, az egész §. illy értelem-ben lön szerkesztve: „Összeírás és sorshuzás alá minden 18 évét betöltött és 19be járó ifjak előállítatnak; úgy mind-azáltal, hogy ha az erélyi ezredek kiegészítésére szükséges ujonczok kiállítására nem évenkénti szakaszokban kívántatnék, akkor mind azok, kik az elmaradás miatt sorsot nem huztak, és a' 14. §. szerint kivéve nincsenek, összeírásnak és sors-huzás alá előállítatnak. A' 16. §. következő: „Azon ifjakat, kikről az összeíró és sorsvonat biztosság meg fog győ-ződni, hogy magukat a' sorsvonás elől szándékosan kíván-ták elvonni, mint a' törvénynek engedetleneket, a' törvény-hatóságoknak föl fogja jelenteni; és az illető törvényható-ságok az illy ifjakat a' tetthez és körülményekhez mérsékelt testi büntetéssel fogják büntetni: azon ifjak pedig, kik a' sorsvonás után a' bérosorolás elől szöknek meg, elfogatván, a' rendes katonáskodás idején túl még két évig tartó katonáskodásra szorítottassanak: azonban ha alkalmatlanok len-nének a' katonáskodásra, illető törvényhatóságuk által a' tetthez szabandó testi büntetéssel büntetessenek meg. A-zoknak, kik a' bérosorolásra, távollétök miatt helyes okokból elő nem állhatnak, a' bérosorolásra megjelenésre három hó-napi idő adassék, mely idő elteltével, ha elő nem állanak, 's elő nem állásuknak helyes okát nem adandják, úgy tekin-tessenek, mint a' bérosorolás elől magukat makacsul elvon-ni kívánók, 's minden tekintetben azon büntetés alá essenek, mely a' bérosorolás elől megszökőkre határozatott.“ 17. §. „Azok, kik valamely katonáskodni köteles személy ujoncz-czá állításának ellentállanak, vagy abban akadályt ten-nének, mint az ország törvényeinek ellenszegülők, közke-reset után büntetessenek: az eltartoztatott személy pedig bárkitől is, a' főtisztek által kirendelendő karhatalommal elvitessék, a' folyamodásjelentés a' végrehajtást föl nem függesztvén.“ Ezen két §t a' kk. és rr. minden változtatás nélkül elfogadták. A' 18. §. „A' kóborlók azon törvényha-tóság által, mellynek kebelében találtnak, elfogattatván, sorshuzás nélkül katonának szorítottassanak bé. Kóborlók-nak tekintessenek pedig mindazok, kiknek állandó lakhe-lyök nincsen, és valamely bizonyos tisztességes keresetmód folytatásáról bizonyítani nem tudnak.“ Oda lön módosítva, miszerint a' kóborlók életidőre való tekintet nélkül adatnak és azon törvényhatóságok illetőségébe tudatnak, bé, a' ho-vá valóknak lenni kitudatnak. 19. §. „Az összeíró és sors- vonat, valamint a' bérosoroló biztosságok is az összeírás és sorsvonás úgy bérosorolás alá került ifjakról pontos lajstrom-mokat kötelesek készíteni, mellyekbe az összeíró ifjak ne-vei, életidejük, vallásuk, állapotjuk föl legyen jegyezve; és munkálkodásuk bévégzésével azokat illő törv. hatóságukhoz 15 napok alatt beadni kötelesek. Az összeíró és sorsvonat biztosság arra ügyeljen, hogy ollytán összeírás kettőt szerkesztessen, mellyek egyikébe a' nemeseknek, fölkelési kötelezetés alatti állásukig, kivételével foglaltassanak bé mindazok, kik életidejükig fogva sorsvonás alá tartoznak, ha szintén a' már előre becsátott utasítás 14 §ban kifejezett okokból az alól kivételnek is, ezen lajstromokba a' kivétel okai is föl levén jegyezve; másikába pedig csak azok, kik valósággal sorsvonás alá szorítottak, és azt huztak is.“ E' §. azon módosítással vált határozattá, miszerint a' bérosoroló biztosságokról rendelkezés, valamint e' záraték „a' nemesek-nek felkelési kötelezetés alatti állásukig, kivételével“ ki-maradnak, Eddig az utasítás. A' r. b. munkálatait béfejező

sorai im ezek: „Melly törvényezikki és utasítási javaslatokat illő tőleg a' rendszeres biztosság még a' következő két pon-tot tartja megjegyzendőnek: a) A' javasolt törvényezikki pontok 11kében az ujonczoknak törvényhatóságokrai föl- osztása az országgyűlés teendője levén, a' fölosztás kulcsá- ul legczélserűbben alkalmazhatónak láttatik lenni a' lelkek száma szerinti összeírás; de mivel pontosan szerkesztett illyen összeírás jelenleg nincsen, míg az létre jövend, szük-ség esetében alkalmazható volna az adókönyvekből szer-kesztendő házgazdák száma szerinti kivetés. b) Az igazga-tás fölirat újján megkérendő volna, hogy a' lehetőségig minden évben kéressenek ujonczok, hogy így egyszerre annál kevesebb mennyiség legyen kiállítandó.“ Ezen vég-pontok többi részének mellőzésével, a' kk. és rr. kulcsul, mint már előbbi közlésünkben említettük, az adólajstromot határozta. A' második törvényjavaslat ide halasztott 11 pontjában pedig ennyit határozta kimondani: „A' kivetés az ország rendei által meghatározandó kulcs szerint fog történni.“ Ezután elnök ő nmlga előadja, miszerint a' kk. és rr. a' bérosoroló biztosságok kilencz állomási helyeinek meg-határozását is a' munkálat bévégzése utáni időre halasztván, most már ezt kellene felvenniök; szóló elnök azonban azt hi-szi, hogy ezt a' kormány leghelyesebben fogná elintézni, a-zért kéri a' kk. és rr. e' kérdés mellőzésére. (A' kk. és rr. ő nmlga kívánatát teljesítették.) Fogarasz. e. köv. kéri: meg van e' határozva, hogy a' k. kormányzók az ujoncz-állítás mi móddal véghezmentéről az országgyűlésnek je-lentést tegyen? Ha nincs, úgy indítványozni fogja. Mire el-nök ő nmlga azt nyilvánítván, hogy ez igen is meg van ha-tározva, az ujonczállítási munkálat tárgyalása bé lön vé-gezve.

Ezután elnök ő nmlga Felsőf. követének minapi egyik orsz. ülésben tett indítványa következők kinevezte azon küldöttséget, mely István cs. k. főherceg m. kir. hely-tartó ő fenségének f. évi sept. 12kén Nagyváradon Erdély részéről tisztelgeni fog; melly is a' következő országgyűlési tagokból áll. Vezér: Nemes János gr. főisp. Tagok: Nopcsa László főispán, Telek Miklós gr. kovári főkap. h. Bánffy Albert b. főisp. h. Zombori Sándor ezredes, kh. Bethlen Pál gr. kh. Tisza Lajos kh. Mikes János gr. kh. Jósika Já-nos b. kh. Apor Károly b. kh. Rhédey János gr. kh. Szere-dai Ignác kh. Kálnoky Pál gróf kh. Földváry Ferenc kh. Csáky György gr. kh. Toldy Lajos gr. kh. Wass Albert gróf kh. Pócsa János őrnagy kh. Nemes József kh. A' követek közül Bethlen Gábor gróf Zeyk József, Bánffy János báró., Wesselényi Ferenc b., Bethlen János gróf, Balázi József, Biedersfeld Frigyes, Zimmermann József, Grois Gusztáv, Jakab Bogdán. 'S most emlékeztetbe hozza elnök ő nmlga, miszerint ő flge k. k. a' jelen országgyűlés teendő közé sor-rolván az egyenes örökösödésről törvényt alkotni, czélse-rű lenne a' r. biztosságoktól megbizni, hogy erről tervet dol-gozzék, 's terjessze a' kk. és rendek elibe. Mi határozottá vált. Küküllöm. e. köv. sort kér egy erdélyi vasutat tárgya-zandó t. javaslat előterjesztésére. A' kk. és rendek ez ügy i-ránt helyesléssel 's csaknem általános föállással nagy ro-konszenvöket nyilvánítván, elnök ő nmlga a' sort maga ren-díti és idejében megígérte. Végre a' jövő ülés tárgyául ki-tűzi az adó nem növekedése iránti törvényjavaslat alkotá-sát, mivel pedig reménye szerint, ez igen kevés időt fogna igényleni, ő felségének a' magyar nyelv és honosítottak iránti k. k. leiratait is napi rendre tűzi.

A' LXXXI. országos ülésben aug. 25kén a' kk. és rr. előbb is a' magyar nyelvről szóló 's ő flge által kegyelmes megerősített t. czikkel vevén tárgyalás alá, azon alakban, mellyben le volt küldve, egyértelemmel elfogadták. Azt ki-sérő alázatos föliratukban hálás köszönetet szavazván e' tárgybeli kívánataik méltánylásaért, kéri fogják, hogy ő flge ezen t. czikkel végkép megerősítni, és még ezen or-szágyűlésre leküldeni méltóztassék, hogy mentől előbb é-letbe léphessen. Nyilvánítandják továbbá, mint más ez or-szágyűlésről fölirataikban, azon kérésöket, hogy ő flge e-zen t. czikknek is magyarul szerkesztését megengedni méltóztassék. Végre kifejezendik, hogy azon kívánataikat ille-tőleg, mellyek a' nyelvügyre nézve a' jelen t. czikkben nin-csenek megadva, fentartják jogukat, nézetek annak idejé-ben kifejtésére; jog fentartást jegyzőkönyvileg is ki mond-ván. Ezután a' honosított egyedek iránti kegyelmes királyi leirat és törvényjavaslat lön igen rövid tanácskozás tár-gyává. A' kk. és rr. ezen t. czikkel is elfogadják, kérvén ő flgét, hogy azon három egyed honosítására is, kik a' mult országgyűlésről szintén föl voltak küldve, k. megerősítését kiterjeszteni méltóztassék. Továbbá egyik honosított egyed a' törvényes díj mellett levén e' javalomba részesítve, e' díjt a' nemzeti színház pénzalapja gyarapítására kéri a' kk. és rr. fordítani. Az adó nem növekedése iránt a' kk. és rr. oij értelmű törvényjavaslat alkotását határozta, mellyben ad-dig is, míg az adóügyet kimerítőleg tárgyalnák, és törvényes állá-ba helyeznék, a' köznép sorsáni könnyítés tekintetéből, ő felsége kegyelmes hozzájárultával kimondják, miszerint

a' jelen orszá- lenlegi föld- tás módjár- latin szerke- sítés, és vég- kos urbérre- bényújtott- Jövő- javaslatot- törvényes- netlenségel- PET- szai korm. zási ügyet- közt esdün- vának fej- tét még h- hogy necs- esően kezo- agyában r- nagy befol- sok mások- azt hiszszü- hallással a- len e' dic- retetel el- tettei után- észköros- zok, kik e- pekre ver- bitottnak- most má- rünkben t- oldása vé- zek közt- „elő törv- ben Csör- tiszszab- gyan ezé- döttjé, a- mérnök, nyékünk- kás réjje- ve, menn- sen meg- ürítékn- Aug. 9k- dök hiva- léptékek- tálmegy- romboló- leocapa- nélfogva- bácsi ol- esi koro- itt volna- akadást- cseség- ket bék- letünk- elfogna- g y e s i- órakor- közgyü- jai, ne- számos- sület- meggy- teljes r- séglj- költözé- titokno- tár jav- kik mé- nak a' napján- t. cz. r- hogy v- fekvő- ltsák, löben. s. k. e- felöl. az igaz-

a jelen országgyűlésen alkotott urbér következtében a jelenlegi földadó nem fog nevezkedni. Ezekután az újonczállítási módjáról szóló törvényjavaslat, ezt kísérő fölrírási terv latin szerkezete és az újonczállításra nézve keletkezett útastítás, és végre Dobokam. főispánjának a gr. Teleki Domokos urbérre vonatkozó óvására jelentett, és a mai ülésben benyújtott ellenóvása lőnek fölolvassa.

Jövő ülés tárgyául a fölolvastott fölríraton és törvényjavaslaton kívül, az orsz. gyűlés alatti perfolyamat, megyei törvényszékek bírúit, és a két hon határai közt levő egyenlenségeket tárgyzó kk. leiratok vannak kitéve.

TARSULATI ELET.

PETROVOSZELLÓ aug. 12kén. (Bács vmegyei tiszai korm. kerület.) Mielőtt megkezdénők a tiszaszabályozási ügyet érdeklő tudósításunkat, égre tekintve, buzgó ima közt esdünk áldást honunk nemtőjének gróf Széchenyi Istvának fejére, hogy a kegyelem istene cselekvénydus életét még hosszúra terjessze, és erősítse minden lépteit: hogy ne csak a tiszaszabályozási roppant munkát a mint dícsően kezdte, úgy be is fejezhesse; hanem hogy termékeny agyában még igen sok magas, és e hon fölvirágzására nagy befolyásu tervek támadjanak, és — mint már eddig sok mások — általa létre is hoztassanak! — Valóban mi azt hisszük: hogy annak, kit az isteni gondviselés látással, hallással és még ezen fölül józan észszel is megáldott, lehetlen e' dicső férfúnak törekvésiben a legtisztább hazaszeretetet el nem ismerni; következésképen a ki őt ennyi dicső tettei után is gyanusítani merné, azt vaknak, süketnek, vagy észkórosnak, legszelidebben pedig önzőnek (millyenek azok, kik e' nagy férfiú depopularisálása által vezérszerepekre vergődni remélnének) vagy végre vigyázatlan elcsábítottak kellene hinnünk. — Ezen kitérés után menjünk most már a dologra: I. hó 8kán voltunk szerencsések körünkben tiszteletben. a tiszaszabályozási nehézségek megoldása végett kiküldetett nádori bíróság t. cz. tagjai; ezek közt Biharnak egykori Demosthenesét, az úgy nevezett „élő törvénykönyvet“ Jósa Péter ő nagyságát, nemkülönb. Csörgő Antal k. kinstári biztost, Keczkés Károlyt a tiszaszabályozási társulat főmérnökét, Décesey Lajost ugyan ezen társulat főügyészét, a Csajkas kerület két küldöttjét, a kerületi magistrátus előkelőbb tagjait, több más mérnök, és segéd hivatalnok urakat; kik minékutána környékünkön, a' fent érintett napon, görbe Tiszánk sáros, kákás réteit nagy fáradsággal gyalog megjárták volna, estve, mennyire a' körülményekhez képest telhetett, becsületesen megvendégeltettek. Vacsora alatt harsogó éljenek közt üritünk poharat gr. Széchenyi István ő nagy méltóságaért. Aug. 9kén tovább indultak, rövid napok alatt befejezendők hivatalos működésüket. Isten vezérelje szerencsésen lépteiket! — Lássuk már most az ügy miben létét: Torontálmegye már több évek előtt erős töltést vettett a' Tisza romboló árjainak eleibe, de a' töltés nincs mindenütt Pa-leocapa által megkivánt távolságra a' folyó partjaitól, ennél fogva a' töltést vagy küljebb kellene vinni, vagy pedig a' hátsi oldalon azt, mi a' torontáli részen hiányzik — a' bási koronális kerület nem csekély kárával — kipótolni. És itt volna a' bökkenő; ez okozta az ügynek nálunk eddigi fölakadását. Ámde reméljük sikerülend a' nádori bíróság bölcsességének, a' nehézségeket elhárítani, és az illető feleket békés uton megegyeztetni. 'S így a' munkálatok, kerületünk felső részén még ez évben, és pedig rövid idő alatt elfognak kezdeni. Molnár János.

A' pestmegyei gazdasági fiókegyesület folyó eszt. september 7ik napján reggeli 10 órakor Káposztás-Megyeren az egyesület saját épületében közgyűlést tartand, kéretnek tehát az egyesület t. cz. tagjai, ne terheltesseken ez alkalommal a' gyűlésben minél számosabban már csak azért is részt venni, hogy az egyesület munkálkodásáról személyes tudomást szerezvén, meggyőződjenek arról, miként az egyesület mindnyájunk teljes részvétélét ép oly mértékben érdemli meg, mint szükségli; — továbbá azért is, mivel alulirt Pestvármegyébüli elköltözése miatt hivataláról leköszönni kénytelen levén, a' titoknoki állás betöltendő leszen.

Kéretnek egyuttal mindazok, kik az egyesületi pénztár javára pénzt sziveskedtek, valamint azok is, kik még nem fizetvén, hátralékban vannak, méltóztassanak a' beszédett pénzt 's illetőleg tartozásaikat a' gyűlés napjára befizettetni. A' Pest vagy Vác felül vasuton jövő t. cz. részvényes urakat Rákos-Palotán kocsik várandják, hogy őket a' Rákos-Palotától alig egy negyed órányira fekvő egyesületi kertbe 's onnét vissza R.-Palotára szállítsák, hol kiki kedve szerint nyerhet élelmézést a' vendéglőben. — Kelt Fótón, aug. 26kán 1847. E r k ö v y Adolf, s. k. egyesületi titoknok.

Némi észrevételek a' zsidó iskolák és rabbik felől. Az erények között bizonyára legelső helyet érdemli az igazság-szeretet; hol ez hiányzik, ott képmutatás, kétszi-

nőség, ámtás és tettetés, hazudság és csalárdság mindenemü fortélyai ütök föl tanyájakat. Az erkölcsiségre tehát nagy befolyása vagyon az igazság-szeretnek. Mivel pedig az állodalom boldogsága leginkább azon személyek erkölcsiségétől függ, kik direct vagy indirect uton gyakorolnak befolyást annak ügyeibe, természetesen következnek, miszerint főkép a' fenérintett erényt kell szemök előtt tartaniok azoknak, kik az időszi szió utján, mely a' státus teendőinek a' kor által követelt irányt adni törekszik, akarnak e' vagy ama eszme iránt rokonszenvet ébreszteni: vagyis, kik indirect uton avatkoznak, és pedig csak indirect uton avatkozhatnak a' hazájok fölvirágztatására czélzó közügyekbe. Értém magukat az izraélitákat. Ezen szempontbul indulya, fájdalommal kell megvallanunk, miszerint a' t. K. P. ur által a' Jelenkor 63dik számában a' zsidókról dicsőretre méltó világossággal elmondottakban sok igazság rejlik, leginkább pedig azokban, mik serdülő ifjúságunk nevelítéséről 's tudatlanságban tespedő rabbiinkról említették. Ez utolsókat illetőleg ellenvetetni ugyan, miszerint azon községekben, hol a' rabbiink elegendő képességök nincsen, ezek semmi befolyással nem bírnak a' nevelésre, a' miámtét baj: mert van ugyan számos község, hol iskolák már léteznek, vannak olyanok is, hol iskolák alapítatása pendítettik ugyan, de létre nem jöhetnek, mivel részint a' tespedők, kik az újabbkoru iskolákat végkép kárhoztatják, részint a' régi tanítók, kik állalok károsulnak, részint a' gazdagok, kik a' költségektől félnek, mindenfelől gátolják létrejövételüket. Ha ily községekben olyan rabbi volnának, kik a' népet a' dolog mibenlétéről ügyesen fölvilágossíthatnák, iskolágyünk egészen más lábón állana mint most, midőn rabbiink — ha a' tapasztalás eléggé bizonyítja — az iskola ellenkezőinek élén állnak majd mindenütt.

Azonban valamint mi őszinte nyíltsággal valljuk meg magunkról, hogy nevelésünk rossz, úgy viszont méltán követelhetjük, miszerint keresztény földünk hasonló igazságszeretettel viseltessenek irántunk az időszi szió-kezelésben 's fontolják meg előbb: vajjon említett hibánk honnét vette származását, 's milly módon hártathatótt volna el legczélyszerűbben, még mielőtt az annyi felől igénybe vett törvényhozás iskolágyünkre is kiárasztathajja üdvözöz intézkedését. —

A' törvényhatóságoknak vetném én leginkább szemökre, hogy igen keveset vagy plane semmitsem cselekedtek eddig e' részben. Ismerek én izraélita iskolákat, melyekbe, mióta főállnak, soha megelyelt tiszt nem lépett. Magyarországon, hol a' nélkül is majd minden megyének külön ususa vagyon, senki nem vonhatja kétségbe, miszerint a' megyék jogában áll a' nevelésre ügyelni; ha pedig a' nevelésre fölügyelési joga áll, kétségkívül a' fölött is örökös nének joggal, hogy olyan rabbi választassanak a' zsidó községekben, kik legalább egy élő nyelven tudjanak helyesen írni 's olvasni. Lehetne ugyan ez észrevételimre ellenvetni, hogy a' protestánsok iskolágyeibe sem avatkoznak a' törvényhatóságok, mégis a' lehető legvirágzóbb (?) fokon állanak; ezen okoskodás azonban elveszti egész erejét, ha megfontolják, mikép az imént érintett hitfelekezetheliek már mióta élvezik a' polgárosíttatás szabad jogait, 's ezen oknál fogva a' mivelődésben is mennyire túlhaladák a' zsidókat. — Így tehát nemcsak mindig a' zsidót kellene okolni azért, hogy neveltetése elhanyagoltott; — igaz! a' zsidó háta elég széles, egy vád, egy szemrehányás több vagy kevesebb; sem nem nehezbit, sem nem könnyebbit sorsán. Ő tüni 's görbedni tanult eleget ifjúsága zsenge korától fogva élte utolsó perczéig. Zala-Egerszeg aug. 28án 1847. Jakabti M.

KÜLFÖLD.

AMERIKA. Quebeckből (Canadában) azon szomorú tudósítás érkezett, hogy a' hajóház ott rettentően dühöng 's hogy az orvosok a' tartományi kormánytól azt indítványozták, miszerint a' kivándorlók szállításánál ugyanazon intézkedéseket léptette életbe, melyeket az egyesült státusok mult congressusban hoztak. A' hajósok ugyanis, szerződvényeiket teljesítendő, most utasaikat Quebeckben szállítják ki, honnan azok utjokat aztán az egyesült státusokba folytatják. Ennek következtében a' hajók zsufolvák utasokkal 's egy sem köt ki, mellynek földözeten hajóház nem dühöngne. Mult héten, így hangzik egy jul. 31dikei washingtoni levél, egy hajó érkezett Quebeckbe, melly Liverpoolból 536 utassal vitorlázott el, kik közül 146an utközben hajóházban haltak el. Városunkat az orvosi bizottság azon örvendetes tudósítással lép meg, hogy a' hajóház igen ritkán szokott előfordulni 's legkevesebb sem járványos természetű. — A' pártok a' legközelebb elnökválasztásra már rendszereskedni kezdenek 's Taylor Zachár vezérőrnagy, a' matamorasi, monterey és buenavistai győző, eddigelő a' legkitűnőbb jelölt. Oda nyilatkozott, hogy ez állomást csak akkor fogadja el, ha a' nép 's nem a' pártok állítják föl jelöltül. Egyébiránt számos gyűlésen már mellette

nyilatkozott a' közvélemény. De a' pártok máris kapaskodnak nevéhez 's kemény harcztot vinak a' pártközlönyökben, vajjon Taylor whig é vagy demokrata. A' legközelebb elnök választás mindenestre szerfölött érdekes lesz 's nevezetes dolog, hogy a' legelső státusférfiaknak, kiket az unio most bír, Calhoun és az öreg Claynak semmi kilátásuk nincs az elnökségre. Polk, jóllehet hó reménye lehetne, másodszi választásról egészen lemondott.

Braziliából jun. 17keig terjedő tudósítások érkeztek. A' koronaörökös eltakaríttatása jun. 14én nagy ünneppélyyel ment véghez 's minden órán várták a' császárnő lebetegülését, mi a' mostani uralkodóház fenállását biztosítani fogná.

POTUGÁLIA. Lissabonból aug. 9keig érkezett tudósítások szerint a' királynő késznek mutatkozott egy a' közjegyzékben kifejezett ohajtás szerinti, nem cabalféle, kabinet alakításra. Portugáliában egyébiránt béke uralkodik — Algarbiát kivéve, hol a' cartista zászlóalj több rendű kihágást követett el; többi közt a' francia viceconsul házát támadta meg Faróban, minék következtében Varenne egy hadi gőzöst küldött oda, Setubalban (Alemtejo tartományban) islármas közjárásokat tartottak a' cartisták 's tüzeltek néhány gyűlölt házra. — A' coimbrai egyetem megnyitása ismét elrendeltetett.

SPANYOLORSZÁG. Izabella királynő aug. 11kén váratlanul Granjából Madridba érkezett. Miután azonban ama nyári lakás butorozva maradt, úgy hívék: a' királynő csak rövid időig mulatand a' fővárosban. Este nyilt kocsi-ban a' Pradoba sétálni ment 's a' nép örömteljesen üdvözölé őt. A' király szintazon nap testvéreit látogatta meg, de Izabellával nem jött össze. Kibékülésről ismét halgatnak, sőt hallomás szerint a' király ép akkor akarta a' Granjába menni, midőn azt Izabella odahagyá. Concha tábornok is szintazon nap érkezett Portugáliából vizsza. Cataloniába ujra 9 ezer lönyi haderősítés ment, most tehát már 30 ezer katona van ama tartományban.

ANGLIA. A' királyi utazó gőznaszád az éjszaki Wales 's Anglesea sziget közti Menai Straiton is szerencsésen áthaladt, míg a' hajócsapat többi nagyobb gőzöse kikerülte a' veszélyes helyet. Victoria méltó uralkodójaul mutatkozik a' tengerigázó Britannianak a' részben is, hogy a' tengertől 's tengeri utazástól nem irtózik, sőt előszeretettel keresi föl azt. A' királyi naszád negyed órára Carnarvon mellett kötött ki, 's miután e' városka, melly Sejont torkolatánál fekszik, azon hely hol az első walesi hercege született, ennél fogva a' carnarvoni községtanácsnak kettős alkalom kínálkozott szerencsekívánati fölirat átnyújtásra. Bangornál is megálltak egy darabig 's Albert herceg néhány kíséretebeli urral szárazra szállt, Douglas Pennent ezredes gyönyörű mezei laka megszemlélésére. Skóciában nagy készületeket tőnek a' kir. család fényes elfogadására. —

Aug. 16kán reggel a' kir. gőznaszád Man szigeten a' szép Douglas-öbölbe szállt, a' királyi házaspár nem lépett szárazra, de a' kies táj egészen elbájoló azt. A' walesi herceget matrözöltönyben mutatták meg a' parton öszszegyült ezreknek. Dörgő örömjaj tölté el a' léget. Még az nap este Clydebe vala szállandó a' kir. hajócsapat.

Munro hadnagy, ki aztán 1843ban Fawcett ezredest Camden mellett párviadalban megölte 's előbb elsőkött (minék következtében a' hadsergi lajstromból kitöröltetett), nemrég Németországból, hol eddiglen élt, visszatért 's önként törvény elé állván, aug. 18án ítéltetett el a' londoni központi fenytőszék által. A' kir. főügyész gyilkolási váddal lépett föl ellene: Clarkson 's Bodkin ügyvédek védelmezék a' vádlottat. Több tanu ki lón hallgatva; elmondák a' párbaj körülményit 's valamennyi katona Anglesea marquistól, March és Arundel gróftóktól kezdve egészen altisztekig, Munro hadnagy jelleméről legfényeseb bizonyítványokat adának mind hadszolgálati mind magányéletét illetőleg, mindenkifőlött azonban emberszeretetét 's jószívűségét dicsérik. A' párbaj tökéletesen loyális eredetéről semmi kétség nem létezett. Clarkson jeles védbeszédet mondott, mellyben kiemelé, hogy Angliának semmi párviadali törvénye nincs, 's a' fenálló társadalmi szokások és előítéletek mellett csupa esztelenség a' párbaj fölötti gyilkossági 's agyonütési törvények szerint ítélni. Utalá ama szomorú választásra, mellyben névszerint a' tisztlétezett: vagy a' párbajt kerülnie 's magát tisztársai megvetésének kitennie, vagy vivnia 's aztán a' törvény kezébe esnie (miért ha nincs törvény?) kellett, mert a' fenforgó eset olyan volt, hogy maga Wellington herceg is megverekedett volna, mikép ezt nem egyszer tevő életében. Az eskütszék visszavonult. 20 pecznny tanácskozás után egyértelműleg következő ítéletet hozott: „gyilkosság miatt vétkes, de különösen királyi kegyelembe ajánlandó.“ A' törvényszéki teremben nagyszámmal öszszegyült közönség mélyen megilletődött. A' szerencsétlen tiszt, 43 éves férfi 's családapa, megkérdezte: vajjon van e' még

valami előadni-valója, hogy a halálítélet eldöntessék? A tiszt némán s tiszteletteljesen hajlott meg. De midőn aztán elnöklő bírő, nem ugyan, mint különben szokás, a fekete süveget fölvetve, hanem illetődött hangon kinyilatkozta, mikép kötelessége neki a kimondott ítéletet jegyzőkönyvbe ígattatni, jóllehet reméli, hogy a királyi kegyelem nem fog a vádlott számára hiányozni, ennek szeméi sűrű könyekbe lábadtak. Az eskütszéki ítélet annál inkább meglepett, minthogy a két segédet a törvényszék már előbb fölmenté, sőt egyike ezeknek fótanának volt meghíva. Alig emlékeznek hasonló perre Angliában, hogy az eskütszék, épen a törvény hiányos állapotát tekintetéből, fölmentő ítéletet ne hozott volna.

Aug. 18kán egész Angliában azon izetlen hír terjedt el, hogy a francia királyt agyonütötték. Liverpoolban ezen tudósítást még a hajóhíztosítási hivatalokban is kiszegették.

FRANCZIAORSZÁG. A „Revue de deux Mondes” Aumale herceg algiri főkörmányzóvá kinevezetését bizonyosnak állítja. Egyszermind jelenti, mikép ama tartomány igazgatásában nagyon lényeges változások fognak történni.

Praslin hercegnő, Sebastiani marsal leánya s anyja 9 élő gyermeknek, mezei lakáról atyjának párisi házába térvén vissza, aug. 18kán reggeli 4—5 óra közt ágyában meggyilkolva találtatott. A hatóságok tüstint szigorú nyomozást rendeltek meg, de a tettes eddigelő föl nem fűzőtetett. A meggyilkolt hercegnő nagyon finom miveltségű hölgy volt, mintegy 40dik évében. Fejét a gyilkos majd egészen elvágta, pénzt vagy más egyéb nem vitt, innen magány hosszú vezette őt hihetőleg e gonoszlettre.

A Choiseul Praslin hercegnőn elkövetett gyilkosságról majd valamennyi lap egyenlőn tudósít s a szomorú történet Páris egész lakosságára mély benyomást okozott. A folyamathat vett vizsgálat egyébiránt egészen váratlan fordulatot készül a dolognak adni. Azon egyed ugyanis, kiből a legterhesb gyanu központosul, maga Choiseul-Praslin herceg. Annyi bizonyos, hogy az elyseumi mezőkről senki nem hathatott kerten keresztül a háza a gyilkosság elkövetésére, valamint az utczáról sem, kellett tehát valamely házbelinek lenni. Miután a hercegnő kezében csomóhaját találtak, mit a szerencsétlen áldozat úgy látszik gyilkosa fejeéről kitépett, remélhetni, szől a tudósítás, hogy a bíróság a tettes nyomába jutand. Állítólag leveleket is találtak a házban, melyekből kiviláglik, hogy nem legjobb egyértelmű uralkodott a herceg s hercegnő közt. Előbbi bizalmas öszszekötöttesben áll egy angolnóval, ki előbb házában mint gyermekei nevelőné tartózkodott, s most élin áll egy intézetnek. Rendkívüli a feszültség, mellyel mindnyájan ez ügy kifejlődését várják. — A gyil-

kosság fölötti vizsgálat legközelebb következő eredményekre vezetett: Choiseul-Praslin herceg megvallá, hogy, mielőtt Párisban lakába lépett, látogatást tón a főnemlített angolnónél — de Luey kisasszonyánál. Ezen személy 29 éves, hat évig foglalkodott a hercegi háznál mint gyermekeik nevelőné s csak egy hónap előtt bocsátatott el a herceg s nője közt előfordult heves jelenet következtében. Tudaték, hogy a herceg a nevelőnővel viszonyt táplált s a hercegnő minden áron elbocsátatását kívánta. — Így mozdított mostani állomására elő s azonfölül 1500 frank évi nyugdíj volt neki a hercegház részéről rendelve. Azonnal tehát érte küldött a vizsgáló bíróság, de miután őt hon nem találták, papirosait foglalák le, őt magát pedig egyik ismerősénél találták. Miután kihallgatott, elfogatván a conciergéribe vitették. A hercegi házi szolgaszemélyzetből senki sem fogatott el. Mi a herceget illeti, ez nem tudott semmit válaszolni s egészen elveszté lélekjelenlétét. Kivilágított, hogy a két hálóterem a hercegnő s a hercege éskeskeny tornác által választva el s a hercegnőnek ha nem is a meggyilkolt kiáltozását, de a butor felbomlást mindenesetre hallania kellett. Midőn a komorna őt előhívá, egészen fölöltözve jelent meg, tehát mi nem is gondolható, felöltözve kellett ágyban feküdnie, mely egyébiránt mintegy szándékos rendtelenségben volt. Azonban továbbá vérvnyomok vezettek a herceg szobájába. A haj, mellyet a hercegnő gyilkosáról letépett s balkezében tartott, egészen a herceg hajához hasonlita. Azonkívül vérben a hercegnő mellett egy töltött s fölfont pisztolyt találtak, melly a hercege volt, ki is azt hihetőleg a hercegnő tökéletes megölésére szánta. A tulajdonképi gyilkos eszközt sok kutatás után végre a titkos terem árny-székeben lettek meg s ezen vadászkesz szinte a hercege volt. Ezen legfőbb mértékben terhelő körülményekhez még mások is járulnak. Miután a hercegnő ajtaja belülről elzárva volt, egyik szolgálta kerten keresztül futván, ablakon akart a hercegnő segítségére menni. Ezen szolgálta ben a teremben egy férfit pillant meg, ki a hercegehez hasonlított s ki épen úgy látszék az ablakot akarta nyitni de sebesen visszalepett. A herceg ruháin találtatott vérvnyomok állítása szerint a haldokló hercegnő átkarolásától eredtek, de részint olyan helyeken voltak, mellyeken annak nem lehetett volna történni. Egy hálóöltönyt, mellyet viselni szokott, nem találtak s a herceg hihetőleg elégette azt bizonyos papirosokkal együtt, mellyeknek csak hamvát lettek a kandallóban. A szolgálta közül senki nem fogtak el, de valamennyi személy el nem távozásra le lön kötelezve. A herceg maga egy rendőrtiszt fölvygázása alá tétetett, kinek megtiltatott őt a szobából kibocsátani. Több nem tör-

ténhetett, mert az alkotvány oklevél tilt valamely páirt formaszéri kamrai határozat nélkül elfogatni vagy törvény elibe állítani. A király sürgönyleg tudósítatott az esetről s Euból azonnal a pecsétör érkezett egy királyi rendelvényvel, melly a páirkamrát aug. 21kére hitta öszsze a herceg mint gyanus gyilkos fölött ítélet végett. — Pasquier herceg, kancellár s páirkamra elnök 19 s 20kán kétszer volt a Sebastiani palotában, hol a gyilkosság történt, de nem hivatalosan, kihallgatás végett, mire őt csak a páir udvar fogja fölhatalmazni. A hercegnő holttestét Canal orvostudor haltszamozta be. Choiseul-Praslin herceg főnöke házának s tulajdonosa a Melun mellett fekvő vauxi várnak, mellynek kijavítása 2 millió frankba került. 1804ben született e egy évvel fiatalabb volt nőjénél, kivel hat leányt s három figyermeket nemzett. A királyi családot állítólag nagy rémülés lepte meg ez esett miatt. A herceg diszlovaga volt Orleans hercegnőnek.

Párisból aug. 19kéről írják: néhány nap óta fensőbb körökben sokat beszélnek arról, hogy Pasquier hg franciaországi kancellárhivataláról le akar mondani. A legutóbbi páir törvényszéki tárgyalások, mellyek az öreg urat rendkívül megerőtették; bírták őt állítólag ez elhatározásra. Utódaul Molé grófot nevezik. — Praslin herceget terhelő körülményekhez járul még, hogy a herceg kezén s arczán sérülések találtatnak, mellyek a többi jellel együtt a hercegnő kétségbeesett önvédelmezését bizonyítják, s hogy a pisztoly agyával a hercegnő arczán s fején tett sérülések tökéletesen megegyeztek a pisztoly-kakas alakjával s a fegyveren létező metszvények s arabeszekkel. — A herceg tehát nem egy eszközt használt szerencsétlen neje megölésére. A herceg magaviselete mind azok előtt, kik ismerik, fölünő. Lényének ismértes erélyessége hirtelen tökéletes aléltassággá vált, alig képes felelni s orvosát kelle hivatni ápolására. Semmi belső megindulási hang, semmi szőlő kiáltása a becsületes tiszta lelkisméretnek nem emelkedik ajkairól a borzasztó vád ellen. Azon kérdésre, mikép jutott a pisztoly nője szobájába, azt válaszolá, hogy a hercegnő segélykiáltására vitte legyen azt a szobába, ott nőjét küzdésben találta gyilkosával s erre rohant fegyverével, azonban az ismérten elszőkött. — Hová? nem tudja, s ő maga is zavarodásában hálóteremébe szaladt s nem bírt segítségért kiáltani. Ki hinné el e gyáva, férfiatlan viseletet olyanról, ki különben vétkes szerelmest (de Luey kisasszonyt) hasonló esetben tón hálálíg védni kész leendett. A körülmény és vallomások a herceg ellen szólnak. Meglássuk, mit ítéli a törvényszék.

Dunavizállás: aug. 28án: 6 8 6'' az 0 fölött.

70ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Hirdetvény.

Melly által a sávári királyi sóaknai főhivatal részéről a folyó 1847. év sz. Andráshó 1ső napjától kezdve, 6 egymásután folyó évekre azaz 1853 évi mindszentho utolsó napjáig a helybeli gépelyes intézet számára, és egyéb itteni kir. forráz és kezelési szükségekre megkivánó lovaknak tartása iránt f. évi sz. Mihály hó 6dik napján tartandó nyilvános árverés közhírré tétetik ugyan is.

A vállalkozó mint gépelyes bérlő; melly azon esetben, ha a királyi gépely épületében személyesen nem laknék, maga helyett egy biztos, és jó erkölcsű személyt mint felvygázót helyettesíteni tartozik, azonkívül minden azon épületbe vigyázatlanságából eredett, és kimutatható kárért felelős; — köteles léssen a sósviznek a sóbányán létező Lipót nevű, vagy egyéb netalán még fölnyitandó sóskútiból való kihúzására, úgy nem különben más egyéb királyi manipulációs munkákhoz 16 erős, ép, egészséges lovakat, ide értvén még a szükség esetére megkivántató két tartalék lovat, és ahoz szükséges jó és erős hámozat és egyéb löszerszámokat megszerezni, azonkívül még 3 kocsiat a kir. munkásokból tartani is illetőleg a jelenleg létező négy béres kocsisosat, az őket illető rendes béreik mellett által venni; ennél fogvast köteles léssen a vállalkozó a sósviznek kihúzásán kívül, melly ha netalán szükségtelené válnék, egyéb munkálatoknál is, ugymint: fa, víz és egyéb anyagok fuvaroztatása mellett minden egyes lóval naponként 8 órai munkát mindég jó előre kiadott rendelet szerint teljesíteni. Ellenkezőleg a vállalkozónak ezen kötelezettségekről, és szolgálatok betöltéséről a kir. kincstár részéről következő kártérítés, ugy mint: a főlebb említett napon tartatott árverés szerint a legkevesebbet ígérő által ajánlott minden lóval egy esztendőre esendő ló tartási díj fog kiszolgáltatni, — a lovak számára azonban szükséges szénát, zabot, valamint szalmát is, és mindent a mi azoknak élelmezésére megkivánatik, tartozik a vállalkozó magacából megvázerezni, ezenkívül minden gépely intézeti épületek, hozzátartozandó istállók, kúttal, kerttel és szekerésznekkel együtt az ahoz készített följegyzés szerint, a gépelyes ház valamint a kocsisok lakhelyei fűtésére pedig 16 köbös öl tüzifa, továbbá a bérlőnek, háza népének, és gépelyes esztéjének számára fejenként 16 font, a gépelyes lovakra, és két tehénre pedig egyenkint 8 font Cseternyei aljsó mint egy esztendőbeli járandóság ingyen fog kiadani.

A bérlőnek azonkívül szabad léssen a gépelyes épületben 4 lovat a maga szükségére minden kárpótlás követelése nélkül tartani. A további szerződési és árverési föltételek a sávári királyi főhivatal irodájában olvashatók. 2—3

Egyébiránt a nevezett Császári m a l o m udvarában ujonan építendő sárfürdők (Schlambäder) építetésük után, árverés útján külön fognak bérebe adatni. Bérleni kívánók, szükséges 10 percentes bánatpénzzel, és egy évi bérhöz hasonló biztosítékkal — cautióval — ellátva ezennel meghívának, — a bérlési föltételek a fennírt irodában előbb is megtekinthetők. 3—3

Gyógyszertár eladás.

Tiszántuli kerületben egy jól rendezett, és jólmenő Gyógyszertár, házzal, vagy a nélkül eladó, bővebb tudósítást bérmentve ad Pesten Kochmeister Fridrik úr. 1-3

Csász. kir. család ráczkevi uradalmi főtisztü hivatalától közhírré tétetik: hogy september hava 13kán reggeli 9 órakor a promontori uradalmi kastélyban: 29 darab részint öreg, részint 2 éves kos, 80 darab 2 éves tenyésztésre alkalmas anyabirka, továbbá 94 darab öreg mustra anya, és 88 darab részint öreg, részint 2 éves mustra-ürü azonnali fizetés mellett árverésileg eladatni fognak.

Venni kívánók ezzel a fent nevezett napon a promontori kastélyban tartandó árverésre hivatalosak, a hol is ezen birkak mindenkor láthatók. Promontor, 1847. kisasszonyhava 29kén. 1—3

Hirdetvény.

A nagyon, magyar kir. udvari kamarai rendeléséből közhírré tétetik, hogy a huszti kir. kamarai uradalomhoz tartozó regálék, és haszonvételek, ugymint: Koronai Huszt mezővárosában. 1) A ser. és pálinka-főzés, ahoz megkivántató épületekkel, és szerszámokkal együtt. 2) A mészárszék. 3) A nagy ághi hidvámszedési jog, a híd alatti vámosi házakkal, és koresmáltatási joggal együtt. 4) Husztharanyá nevű telepedési helyen, valamint az ottani sóaknánál, a szabad koresmáltatási joggal. 5) Ugyanott a mészárszék. 6) Csehrény nevezetü telepedési helyen szabad italok használati joga. 7) A huszti piacon a nagy vendégfogadó-épület alatti első kalmár köbölt. 8) Ugyan mellette lévő 2dik és 3dik kisebb köböltök. 1-3

lással együtt. 11) A mészárszék. B u s t y a h á z a n. 12) A faluban és a sóházbeli telepedési helyen lévő két koresma. 13) Az uradalmi mészárszék. T a l a b o r f a l v á n. 14) Az uradalmi koresmaház szabad italok mérési jogával. 15) Az uradalmi mészárszék. D u l f a l v á n. 16) Az uradalmi koresmaház szabad koresmáltatási joggal. K e r é k h e g y e n. 17) Az uradalmi mészárszék, és G e r n y e s e n. 18) Polyánka nevű 12 holdnyi irtásfolyó évi september hó 6dikán (hatodikán) Huszton tartandó harmad szori nyilvános árverés útján, csakugyan folyó 1847dik esztendő november 1jén kezdendő három évre haszonbérbe fognak kiadani, kiknek tehát azok kibérlésére kedvük lenne, a fenírtett napra és helyre szükséges 10 percentnyi bánatpénzzel ellátva meghívának. A szerződési föltételek a huszti k. kamarai tisztartóságnál megtekinthetők. 2—3